DIARI CATALÀ
d'Avisos, Noticies i Anuncis

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Barcelona { Edició vespre. 1 pts. mes
Edició matí. . 1 » »
Fóra { Espanya. . . . . 4'50 pts. trim.
Unió postal. . . . 9 » »
Paquet de 30 números . . 90 céntims

La Veu de Catalunya

5 cent.

Redacció i Administració
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entresol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPRENTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Telèfon 184

Anuncis, esquelas, comunicats i reclams a preus convencionals. Per a l'edició del vespre s'admeten esquelas mortuòries fins a les sis de la tarda. Per a l'edició del matí fins a les tres de la matinada.

Any XXIV núm. 5,533 — Barcelona: Dijous 1 d'octubre de 1914 — Edició del MATÍ

SANT DEL DIA: El St. Angel Custodi d'Espanya

Sant de demà: Els Sts. Angels de nostra Guarda.—**Quarenta hores:** A la iglesia de Ntra. Sra. dels Angels de Religioses de Sant Domingo.—**Hores d'exposició:** De 2 ¼ de nou del matí a 2 ¼ de set de la tarda.—**Dema:** A la mateixa iglesia.—**Cort de Maria:** Ntra. Sra. de la Mercè, a sa iglesia, privilegiada.—**Dema:** Ntra. Sra. dels Angels, a sa iglesia.—**Missa d'avui:** Octava de Ntra. Sra. de la Mercè; c. blanc.—**La de demà:** Sts. Angels Custodis; c. blanc.—**Adoració nocturna:** Avui, dia 1. Torn Sant Josep.

Observatori Meteorològic de la Universitat.—Director: E. Alcobé.—30 setembre

HORES D'OBSERVACIÓ: 9 matí. Barómetre a 0° al nivell del mar 759'8; 759'0.—Temperatures: Màxima 22'7; mínima 13'8.—Humitat: 19-2 ombra; 17'1 refector.—Temperatura a l'ombra: 19'1; 18'8.—Pluja a les 24 hores: 0'0.—Aigua evaporada en millimetres: 1'1.—Graus d'humitat: 68; 82.—Direcció del vent: N.E.; S.S.O.—Velocitat del vent: 29 km.—Estat del cel: nuvolós.—Núvols: Classes Cu.; Cu.—Quantitat: 0'8; 0'5.—Observacions particulars: 0'0.—Sortida del sol: 5'48.—Posta: 5'35.—Sortida de la lluna: 4'3 t.—Posta: 1'45 m.

BANCA ARNÚS

Successora d'Evarist Arnús.- Fundada en 1848

Societat Anónima.- Capital: 10.000,000 de pessetes

Passatge del Rellotge

Queda obert el pagament del cupò venciment primer d'octubre del corrent any dels valors següents:
Deute 4 per 100 Interior; Deute 4 per 100 Amortizable; Empréstits Municipals Barcelona i Sarriá; Diputació Provincial de Barcelona; Obligacions Port Melilla; Ferrocarrils Nort, Alacant, Andalusos i Secundaris; Catalana Gas i Electricitat; Barcelonesa d'Electricitat; Port de Barcelona; Companyia Trasatlántica; Navegació i Industria; Construccions i Paviments; Carbons de Berga; Sucrera d'Espanya; Tabacs de Filipines; Foment d'Obres i Construccions; Cotxes i Automóbils, etc.

Consultem minuciosament les amortizacions dels títuls els cupons dels quals se'ns presenta a cobrar donant avís als seus tenedors en cas de resultar amortizats

Facilitem informes sobre tota classe de valors i remetem gratuitament a les persones que'l sol·licitin nostre Butlletí mensual d'informació financiera

Direcció telegràfica: BANCARNÚS

Telèfons 1912 i 1913

ESTOMACAL

Con el Elixir Saiz de Carlos

se curan las enfermedades del estómago é intestinos, aunque tengan 30 años de antigüedad y no se hayan aliviado con otros medicamentos, Cura las acedías, dolor y ardor de estómago, los vómitos, vértigo estomacal, dispepsia, indigestiones, dilatación y úlcera del estómago, hiperclorhidria, neurastenia gástrica, flatulencia, cólicos,

DIARREAS

disentería, la fetidez de las deposiciones, el malestar y los gases. Es un poderoso vigorizador y antiséptico gastro-intestinal. Los niños padecen con frecuencia diarreas más ó menos graves que se curan, incluso en la época del destete y dentición, hasta el punto de restituir á la vida á enfermos irremisiblemente perdidos. Lo recetan los medicos.

De venta en las principales farmacias del mundo y Serrano, 30, MADRID
Se remite folleto á quien lo pida

"El Hogar Español"
Societat Cooperativa de Crèdit Hipotecari

Per acord del Consell d'Administració a partir del dia primer del pròxim octubre, a les hores de Caixa, es pagarà als socis amb imposicions especials, a compte de les utilitats socials ja realisades, l'un per cent corresponent al tercer trimestre d'aquest any, tant en la Central, Porta del Sol, 9, Madrid, com en les seves Sucursals, Ronda de Sant Sant Pere, 6, Barcelona, i Méndez Núñez, 18, Sevilla.
Madrid 18 de setembre de 1914.—El vicesecretari del Consell, Juli Piernas de Timeo.

Magatzems i botigues
per a llogar en la GRANVIA entre Calabria i Rocafort.
PISOS en casa recent construida.—ASCENSOR, quarto de bany i calefacció central.
INFORMARAN: Corts, 449, según, 1.ª, 3 a 9 matí; 3 a 4 tarde, i 2¼ de 8 a 2¼ de 9 de la nit.

Adobo Espinás
Rambla del Centre, 37.—Fàbrica a Sans.

MASTIC VEGETAL
INALTERABLE
Fórmula Tobella
Pera tota mena d'empeltes y feridas de las plantas
Pot usarse sempre y no danya may.
S'aplica ab un pinzell, en fret.

Primpcesa, 11, pral.-BARCELONA

J. Marsans Rof i fills
Valors, Cupons, Giros, Canvi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)

ACADEMIA FARGA
RAMBLA DE CATALUNYA, 114
SOLFEIG, CANT, COMPOSICIÓ, PIANO, VIOLÍ, VIOLONCELO, MANDOLINA, etc.

Claudi Durán i Ventosa — ARQUITECTE-CONSTRUCTOR RAMBLA DE CATALUNYA, 41
Projectes i pressupostos de tota classe d'obres
Especialitat en els de ciment i formigó armat

Ricard Vives — Curs de piano en l'Academia Ainaud (Corts, núm. 638). Lliçons particulars i a domicili.

J. Pedro Marés — VIOLONCELISTA (escola Gerardy)
Curs i classes particulars. Dirigirse Carrer Mallorca, 319, 2.on - 1.a de 10 a 12.

Llorens Bau — Diputació, 273, según, 2.ª—Academia de cant, estudi i repás d'óperes, solfeig i piano, elemental i superior.

Dr. A. Presta — Especialista Orelles,-Nas, Gorja i Tuberculosis. Pelayo, 12, pral. Consulta de 9 a 10 i de 3 a 5.

DR. BALCELLS — dels Hospitals de París, Estómach y RAIGS X. — Clarís, 74. — De 3 a 5. — Budells

COL·LEGI DE CATALUNYA
Beneit especialment per S. S. el Papa Lleó XIII
Dirigit per les professores D.ª Josepa, D.ª Francisca, D.ª M.ª del Remei i donya Carme Ferrán, amb la cooperació de distingits professors. Director espiritual. Ensenyança graduada. Párvules. Classe Elemental i Superior. Magisteri. Classe especial de Gramática i Literatura Catalana per un renomenat professor. L'idioma francès forma part del plan d'estudis. Anglès. Comerç a càrrec de l'Academia Cots. Espaiosos patis d'esbarjo.
CLARÍS, NÚM. 31, PRINCIPAL I PRIMER

Dr. Perearnau — Professor de VIES URINARIES. Pl. Urquinaona, 2, 1.er De 12½ a 2 i de 4 a 6. — Festius, 10 a 12. — Telèfon 3.343

EL CONFLICTE EUROPEU

Crònica tècnica de la guerra

Italia abans del conflicte

Els aconteixements es precipiten pel cantó d'Italia. Els següents fets ho proven inequívocament:

Agomblament d'infinites provisions de boca i de cartutxería a la vall del Po;

concentració a la provincia véneta de 400.000 soldats armats en peu de guerra;

la declaració anglesa de que desistía d'oposar-se a que Italia es quedés les illes de l'Egeu que ocupa des de la guerra balkànica i que's va comprometre a abandonar en 1914;

la mobilització de Rumanía estretament lligada amb Italia.

Coincideixen amb aquestes noves periodístiques les particulars — i de font ben directa — que'n tenim nosaltres. Un estudiós oficial, que ha corregut mitja Europa i que ocupa en aquell Estat Major un lloc brillant, ens escriu una carta, impublicable en sa integritat, de la qual són aquests paragrafs el primer i l'últim: «Acabem d'arribar d'Insbruck i Trento, després de peripecies mil, i torno a vestir l'uniforme que tant estimo, deixant mon estrafalari trajo de traginer de grans... Des del meu nou lloc de la frontera vos enviaré la pròxima lletra, esperant poder parlar-vos de feliços realitzacions, més que, com fins ara, de discusions de plans.»

L'actitut d'Italia pot portar un canvi tan gros a la guerra actual, que és necessari ponderar ses forces, i, abans de res, conèixer bé «son cas».

Anem a resumir-lo en dos articles, que parlaràn, respectivament, d'Italia abans i després del conflicte actual.

Avui ens concretem al primer.

I

Italia, gran potencia

Aquest poble, des de sa unificació fà uns cinquanta anys, és considerat justament com a potencia de primer ordre.

No's cregui, per això, en un gran avenç italià en lo econòmic, en lo científic, o simplement una gran extensió de terra o una densa acumulació d'habitants. Tampoc és son exèrcit brillantíssim.

Econòmicament està a la ratlla d'Espanya. El pauperisme mina sos pobles del sur. La seva hisenda està menys seriament organitzada que la espanyola, des dels deu anys darrers. La seva xarxa de carrils és pobra com la nostra. Per migdia hi arrela encara el bandolerisme. En les esferes polítiques les disbaixes econòmiques estàn a l'ordre del dia, si bé castigades molts cops amb forta mà.

En lo científic, tampoc han lograt crear un ambient de factor europeu. Clar està que fora injusticia posar-la, per aquest cantó al nivell d'Espanya. Però els homes aillats d'aquí que's diuen Ramon i Cajal i Menéndez Pelayo, són representats allà també per noms aillats, encara que triplicant el nostre nombre.

Son exèrcit, en lo respectiu a qualitat, tampoc li dóna aires de gran potencia. A Abisinia fracassà amb fracàs sorollós, anorreat pel Negus. Les gestes de la conquesta de la Tripolitania i Cirenaica, tampoc sumen molt mèrit: era conquesta fàcil i segura. L'aspecte espinós era el diplomàtic.

A què's deu, doncs, el caràcter de gran potencia que's concedeix a Italia? A quatre causes: al nombre de son exèrcit, a sa marina de guerra, a sa activa diplomacia, a sa posició mediterrània.

L'exèrcit que sosté, fent sacrificis grandíssims, és nombrós. Part d'ell està sempre en peu de guerra, la vista fixa als Balkans i al golf de Venecia. Les academies més renomenades d'Europa són plenes d'oficials italians, pensionats amb sous espléndids. N'hem trobat a tot arreu: a París, a Berlín, a totes les maniobres mondials, sempre estudiant, amb una perseverancia impropia d'un poble mediterrani.

La marina de guerra és també nombrosa i ben armada. Està clar que no's pot posar al costat de la anglesa o Alemanya; però és superior a la austriaca.

Sa diplomacia s'ha ficat a tot arreu. Quan li han demanada, ha dit la seva, i l'ha dita amb fermesa. Quan no li han demanada, s'hi ha ficat a la força, com pertocant-li de dret. Ara mateix, la major ofensa que ha sentit Italia de part d'Austria és que no li consultés son ultimatum a Serbia, com feu amb Alemanya. «Si no'ns consideres com a factor, obrarem desligats: és natural». El una diplomacia que no oblida cap desaire. Es fa consultar a la força, si no de grat.

La posició mediterrania d'Italia és excel·lenta. Unida a son exèrcit i a sa esquadra, pot acabar de fer el pès en algunes lluites internacionals. Vegi's la carta adjunta. Italia domina l'Adriàtic i el golf de Lió. Per sa possessió de Sardenya, té gran poder en el mig Mediterrani Occidental. Sols li són superiors Espanya, amb part de Pestre i ses immenses costes, i Anglaterra, amb Gibratar atapait de vaixells de guerra. Per Sicilia té part do la clau que obre la porta entre'l Mediterrani Oriental i l'Occidental. Des de Tripoli domina gran part del cantó oriental del nostre mar llatí.

II

Aspiracions nacionals

Hi hà encara un altre factor que fan a Italia gran potencia. I aquest tindrà tanta influencia en l'actual guerra, que bé's mereix paragraf apart: són les aspiracions italianes en el doble sentit nacional i imperialista. Italia VOL COSES, i treballa per a adquirir-les. I aquest capdal de voluntat i d'ideals, unit a un treball constant i a una preparació militar adequada per a obtenir uns certs fins, és una riquesa innegable, que dóna una gran consideració.

Nacionalment parlant, Italia vol reunir en sa esfera política a totes les gents que parlen italià; és a dir, vol que l'«Estat Italià» sigui una realitat absolutament adequada a la «Raça Italiana». Això fa que's considerin com terres tard o d'hora a conquistar el Trentí i Trieste (vegi's els 6 i 7 de la carta adjunta), i fins, sisquera més remotament, el troç de la Suiça que parla italià.

Sortint ja de les necessitats nacionals, i entrant a les conquestes més o menys justes, Italia vol:

ocupar part de la costa albanesa, a fi de tenir a l'Adriàtic una preponderancia absoluta, i tancar aquesta porta mediterrania al pan-slavisme;

afiançar i aixamplar son imperi colonial africà pel cantó de Somalilandia, a fi d'assegurar a la nació productes equatorials i primeres materies; i

obtenir cap al llunyà Mar Pacífic alguna base carbonera i estratègica, en vistes a la futura grandesa comercial de la raça groga i de l'occident americà.

Italia, que té febre de creixença, ha escrit en son programa, entre una dotzena de nobles aspiracions, aquestes quatre que afecten a l'ordre internacional.

I això, més que rès, l'ha posada a la categoría de gran potencia.

III

La Triple Aliança

Aconteixements guerrers, perills comercials, vista curta d'alguns homes polítics italians ja morts, van portar a Italia a concordar amb Alemanya i Austria, formant la «Triple Aliança».

La seva adhesió a Alemanya era, certament, lògica. Cap interès alemany s'oposava als interessos italians, i podien, en conseqüencia, anar juntes. Però, ¿podía dir-se lo mateix respecte d'Austria? Aquesta era la que manava al Trentí i a Trieste, aspiracions italianes; aquesta era la que volía apoderar-se de la Bosnia i Herzegovina—i ho feu, a no trigar—per a dominar a l'Adriàtic. ¿Còm era possible una unió sòlida amb un poble al qual s'havía de fer la guerra, si es volien realitzar els ideals italians?

Certament que s'adufa el perill francès, que, des de Marsella a dalt i Alger i Tunis a baix, dominava el Mediterrani. Però això del «domini del Mediterrani» ha sigut una pura ficció des de que Anglaterra s'ha apoderat de les seves tres portes: Gibraltar, Suez i Malta (la carta).

Aixís fou que molts polítics i la generalitat d'escriptors, ja fa anys que venien sostenint una campanya a fi de que Italia's separés de la Triplice. I això adquirí més força amb dos fets greus que van citar un altre dia: la negativa enérgica d'Austria, quan Italia anà a apoderar-se d'Albania fa dos anys. Entre Italia i Turquia [illegible] ven al costat de Turquia [illegible] com Austria. Italia callà i desestí. Però la Triplice, moralment, era ja desfeta.

Vé l'assassinat de Sarajevo. Austria declara la guerra a Servia, sens consultar a sa aliada Italia, i consultant a sa aliada Alemanya. Italia, segons es desprèn dels textes publicats pel ministeri d'Estat anglès, treballà per la pau europea. Rompuda aquesta, Italia es declara solemnement neutral, amb gran estupefacció de les cancillerías aliades.

A la demanda d'explicacions feta per Austria, Italia contestà: «L'Aliança és defensiva. Vostra guerra no és de defensa, sinó d'atac.» A la demanda, més enérgica, d'Alemanya, contestà simplement: «Els pobles, més que la paraula donada i els pactes escrits, han de tenir en compte ses necessitats. Són paraules del vostre canciller, en sessió solemne.» Alemanya no contestà oficialment. Es diu que el Kaiser, particularment, escrigué al rei d'Italia: «Vencedor o vençut, em recordaré de la vostra traició.»

Aixís foren les respostes oficials. Al públic se'n donà un'altra de més llarga, en forma de nota oficiosa, que deia, en extracte:

«Austria ataca, no és atacada — Austria i Alemanya es neguen a entrar en conversa amb Russia, per a conjurar el conflicte. — Austria vol dominar el món balkànic, contra els interessos italians. — Alemanya declara la guerra a França i a Russia. — Austria no consultà a Italia sobre sa nota a Servia, donant-la abans a les agencies que a ella. A Italia rès se li consulta. Només se li dóna compte de les decisions preses, com si fós un simple criat executor. — Austria és nostra enemiga als Balkans, on només ha fet que entrebancar-nos. Ella, en 1912, ens va donar l'alto! quan anàvem a intervenir en els Balkans. Ara, nosaltres, lògicament, podríem fer-li lo mateix, quan ataqui a Servia. I no obstant, no ho hem fet. — Fóra monstruós que Italia treballés per Austria contra Italia mateixa.»

U. C. d'E. M.

Atracció de forasters

En la darrera sessió celebrada, baix la presidencia de don Mariàn Rubió, foren acceptats gran número de socis i nomenats delegats don Joan Cucurella per a Mendoza (República Argentina), i el Centre Català de Mendoza fou designat per a delegació general en la mateixa població.

Se donà compte de la estada en aquesta ciutat de la caravana excursionista de catalans i aragonesos, organitzada pel Centre Català de Saragossa, i de la «Caravana Bresiliennes» organitzada pel delegat general a Sao Paulo, don Eulogi M. Grau, la qual ha permanescut alguns dies en aquesta ciutat.

El president manifestà que donat el gran número d'estrangers que de tot arreu es dirigeixen per escrit a la S. A. F. en demanda de datos per a vindre a residenciar-se a Barcelona en atenció a les circumstancies especials que travessa Europa, i podent oferir nostra ciutat la més completa seguretat i còmoda estada, creia convenient activar la propaganda en aquest sentit, a qual efecte pregà a la Junta Directiva aprovés una moció del vocal senyor Duràn i Ventosa consistent en editar un follet especial dedicat a la propaganda de Barcelona i els seus voltants, baix el punt de vista de seus condicions com residencia d'hivern, quedant aixís acordat.

Don Josep Serra donà compte de la informació que se li havía encarregat referent a la creació d'un servei especial per al transport d'equipatges en el port, llegint-se a l'efecte la memoria redactada per dit senyor sobre la conveniencia de regularitzar dit servei. Com conseqüencia d'això s'acordà continuar les gestions per a la implantació del [illegible] ens que fres de tarifes dels serveis del port, que seràn distribuits als hotels de Barcelona per a ésser exposats en lloc visible.

S'acordà aixímateix dirigir una instantancia a l'Ajuntament en sol·licitut de que, al formular el presupost per al pròxim exercici s'aumenti la consignació per a les festes de Carnestoltes, a l'objecte de que puguí otorgar-se major número de premis i donar a dites festes una millor organització i major atractiu.

GLOSARI

LLETRES A TINA

XXXVII

Portu-Palu, 28 de setembre.

Vinc de fer una admirable passejada esquerpa, entre el vent fort. A senyora Mammi hauría plagut aquesta excursió i segur que ella amaría bojament el magne fuet de la tramontana. — De fet, tot gran vent ¿no és sempre una mica germànic («Sturm und Drang...») com potser tot port, sia allà del món on sia, té sempre un poc de cosa llatina?... — Amb el temporal de la jornada, aquest Empordà nostre resplendía com un pur diamant.

Alfred Capus escriu a «Le Figaro» (la catalana de Reims me'l deixava) que'ls alemanys són envejosos de la serenor de la França... Jo penso en el cel de Munich, tan semblant al cel de Madrid, alguns dies, — sobre tot quan la infanta Pau, princesa de Baviera, passeja, tan senzilla, sota les resplendors.

En canvi crec, que té tota la raó Capus quan escriu «Això que tenim al davant, com a enemic nostre, no és un exèrcit, és una raça...» Sí. Jo deia això mateix, contra els partidaris de la tesi de «les dues Alemanyes». Jo he sostingut i penso que ben provava, que tota la raça, adhúc en ses expressions més idealistes—i potser en aquests més que en les altres — s'havía fet, per obra d'un segle i de més d'un segle, solidaria d'aquest avençar de ses legions.

Però això, entés sempre en el sentit que la guerra actual és entre germans — «una guerra civil». — Profecia: Com s'uniràn, com s'estimaràn en un demà més o menys lluny, alemanys i francesos!—L'amor ve de l'ajuntar-se, encara que sía en abraonament.

Una gran serenitat torna guanyar-me, Tina. Us sé en seguretat i comença a veure'n en seguretat les meves idees també. Aquestes dues darreres setmanes, me penso haver avençat en la recerca, bravament i amb algun profit. D'ençà que he rebut noticia de vosaltres, adhuc tardana i lacònica, la lliurement, recobrava depressa el seu fur.

Una novitat en l'excursió d'aquesta tarde amiga. Per primer cop, l'he feta entera a peu descalç. Un mes de pacientíssim entrenament m'ha calgut per arribar a aquest magnífic resultat a que aspirava. Un mes, passant amb mètode de l'espardenya a la sandalia, de la sandalia a rès; i de la sorra a la rajola, de la rajola a les pedres, de les pedres al bosc multipunyent. Ara, doncs, ja no'm fan mal pedres ni punxes... Ja puc tornar a la ciutat qui m'enguniava, perque sé que tan impàvida com la petsada, tinc la ment.

Ja és tot obscur. Fineixo d'escriure't ben a les fosques, en un vespre deliciós (el vent s'aquietava) més primaveral que tardoral. L'Umc Amic és l'últim hoste de l'hostal—fantàstic hostal—de Portu-Palu i ara l'envolta un silenci ideal.

Demà farà un any que'ns separàvem del Kurhaus, per a retrobar-nos després, a París. Temps!... I avui jo'n faig, de anys. Tina.

Penseu força amb mí!

XENIUS.

FANTASIES

Metralla

Entre les moltes coses del món que no m'explico, hi hà la proporció que solen establir els tècnics entre el volum d'un home i el de les municions que'n necessiten avui dia per treure'l de combat. ¿Sabeu la torre de les aigües del Besòs? Doncs, segons un gravat que tinc a la vista, gairebé arriba a representar la tossa que farien, en conjunt, les eines llencívoles (bala i cartutxo) necessaries per abolir de manera temporal o definitiva un combatent. Segons sembla, a una major perfecció de les armes en el sentit de la facilitat d'aviar-les, correspòn una menor probabilitat de fer blanc. I és que les armes de repetició conviden—naturalment—a repetir i el soldat que's troba amb una a les mans no sab resistir la temptació d'assnar-la engegant mentres tingui esma i projectils. Abans, amb el fusell de pedra foguera diu que per produir una baixa—un mort o un ferit—se necessitava tant plom com pesa un home. D'aquí s'infereix que'ls avenços en l'art de la guerra, «més aviat» estalvien homes.

Amb tot, jo—profa de mi—tot considerant que algún fonament deuen tenir els tècnics per parlar de la manera que parlen, trobo que havía d'ésser menys desagradós lluitar a cops de fona i adhuc de fonèvol, que no pas a trets de mauser o de canons com els que diu que entren en joc en la guerra actual. Perque, segons sembla, no deixa d'ésser ben respectable el nombre de baixes que produeixen. Hi hà qui fa passar de 300.000 ferits i de 150.000 morts els que hi ha hagut de banda i banda. Si això fos cert—i tenint en compte la proporció establerta pels tècnics entre el volum d'un home i el de les municions necessaries per treure'l de combat,—ja no caldria que ningú s'preocupés s'enterrar les víctimes: només amb la metralla que hauría caigut damunt d'elles i els cartutxos sobrers, ja s'enterrarien per sí soles. Naturalment que'ls projectils cauen relativament escampats, però en una guerra que durés molt, crec que arribarien a formar munts molt més imposants que'ls cadavres. I aleshores sí que's reproduiría la llegenda d'Atila. Perque allà on s'haguessin lliurat grans accions, Deu ajut quan s'li tornaría a fer l'herba.

Es probable que en tot això que dic hi hagi qualque disbarat que faci somriure als entesos en les arts de la guerra. Adverteixi's que no nego ni afirmo rès i que parlo no solament sense pretensions de convéncer a ningú, sinó disposat a deixar-me convéncer per qui sía que'n sàpiga més que jo. El primer dia que'm trobi cara a cara amb el nostre U. C. d'E. M. ja li demanaré que'm tregui de dubtes.

En realitat, ja és grossa, ja, la quantitat de projectils que s'esmersa en les guerres d'ara. I tant com la quantitat, ho són alguns dels mateixos projectils. Els quals se multipliquen a l'esclatar en infinitat de projectils menors. El sharpnell usat ara com ara per les tropes angleses conté 364 bales, ni una més ni una menys. L'alemany, segons el «Times» no'n conté més que 300. En canvi, segons un amic meu germanòfil, l'Alemanya compta amb una mena de torpeus de metralla que fan un metre i mig de llarg i que, caiguin allà on caiguin, després de deu o dotze kilòmetres de camí, s'entafuren sota terra travessant gruixos formidables i, esclatant de sobte, ho esbotzen tot. Per aquest procediment, segons el meu amic, foren enrunats els forts de Liège, que no eren precisament de suro com podria fer creure el nom de la ciutat.

Això de l'artilleria «forta» sempre ha estat un element amb el qual han comptat els grans exèrcits. Començant per les catapultes i altres màquines antiguas que venien a ésser co que són en els rombats moderns, els canons de calibre extraordinari i de formidable potencia, sem-

pre els artefactes «grossos» han tingut en la guerra un gran paper, tant pel mal que han fet en el sentit material de la paraula, com en el de ferir la imaginació de l'enemic i llevar-li, per via de l'esporuguiment, la força moral necessaria per la resistencia.

En la presa de Constantinopla pels turcs figuraven a l'entorn de la ciutat catorze bateries amb canons extraordinaris que llençaven per sobre els murs grans pedres de duescentes lliures cada una. Naturalment que això, comparat amb els elements actuals, no representa res. Però hi hà autor que assegura que un d'ells arribava a engegar projectils de 1.200 lliures. I també hi hà qui, anant encara més lluny, sosté que fins sense comptar els exèrcits de Mahomet amb les catorze bateries, n'haurien tingut prou amb aquell canó per a pendre Constantinopla. I això que'l servei material que va fer fou insignificant, puix al cap de poca estona de servir, s'escalfà de tal manera que va esberlar-se en deu mil troços, fent més víctimes entre els infidels que se'n serviren que no pas entre els habitants de la ciutat. Perque els resultats positius de semblant màquina, segons els que sostenen semblant punt de vista, no consistiren en els estropicis materials que podés fer, sinó en els morals que havía fet ja abans d'entrar materialment en joc.

(Segons sembla, l'autor de tan extraordinari fòtil era un enginyer hongarès. El qual, de primer anduvi, n'havía ofert la construcció als sitiats, però, havent obtingut una resposta negativa, «s'havía arribat» a Adrianòpolis, on sojornava Mahomet, de qui obtingué una acceptació en tota regla i una forta remuneració.

I veu-s-aquí que, havent-ne arribat fums als habitants del país, començà a córrer la nova de la fosa de tan formidable peça; i del camp a la ciutat, i de la ciutat al camp, va escalfar la imaginació de les multituts, en termes que'l canó ja no apareixia en el magí [illegible] com un canó, sinó com [illegible] que, al punt de [illegible] en cen-

les ger[illegible]
cents i milers es [illegible]
ves «de bona tinta» respecte a [illegible]
trucció de la màquina infernal. Qui afirmava saber que tenía set goles capaces de vomitar foc i ferro durant set díes i set nits sense mai parar; qui afegía que, servint-se d'un estre de semblant natura, amb molt menys de set nits i set díes—i adhuc de set hores—n'hi havía prou per arrasar tot el món; i tampoc no mancà qui convertí el canó en una mena de drac de gegantines proporcions, que atreia irresistiblement les criatures i se les engolía.

Per això, quan va saber-se que havía sortit d'Adrianòpolis en direcció a la capital de l'Imperi, un clam d'esglai feu tremolar el país; per això hi hà qui pot sostenir actualment que en la caiguda de Constantinopla figurà com un dels elements més decisius la llegenda creada a l'entorn del canó.

Es cert que aquest s'inutilitzà al cap de poca estona; és cert que entre les víctimes que produí a l'esbotzar-se, hi havía l'hongarès apòstata que l'havía fos. Però aleshores la gracia ja era feta.

Com podeu suposar, l'autor d'aquestes ratlles no comparteix pas d'una manera absoluta aquesta opinió sobre la presa de Constantinopla. Si Mahomet no hagués tingut altres armes que el canó de l'hongarès, i si l'Imperi Bizantí no hagués estat víctima dels mals interiors que l'atuïen, de poc hauría servit semblant fòtil.

D'aquí ve que, adhuc no creient del [illegible] la proporció establerta pels tècs[illegible] home i les municions que's [illegible] de combat, creu[illegible] no fos per [illegible] star els es[illegible] duein.

I ara [illegible] m a final d'aquestes «ratlles» [illegible] e deia al principi, o siga que parlo [illegible] se pretensions de convéncer a ningú i disposat a deixar-me convéncer per qualsevol tècnic.

Per això he dit que quan se'm presenti ocasió d'encarar-me amb el postre U. C. d'E. M. li demanaré que me'n tregui l'entrellat. Perque en la competencia de tan distingit col·laborador hi crec d'una manera absoluta.

I no soc sol.

També hi creuen molts diaris de Madrid i de provincies.

Per exemple «La Mañana», que traduéix les nostres cròniques al peu de la lletra, conservant-hi la firma del nostre col·laborador però negligint el títul del nostre diari.

Cosa en la qual fa molt santament, car si el fes constar, ja no les copiaría de «La Mañana» un diari tan inconsútil com «El Pueblo Vasco».

SNOB.

De Constantinopla estant

Sr. Director de LA VEU DE CATALUNYA:

El dia 4 vaig escriure-li, enviant la carta pel vapor «Karnak», de les Missatgeries Marítimes. No sé si l'haurà rebuda.

Avui, dia 8, torno a escriure, estant jo sense noticies d'Espanya, des del començament de la guerra. Temo que alguna cosa més greu que una senzilla interrupció de correus tingui la culpa d'aquesta incomunicació.

(Des de les meves darreres cartes ha millorat una mica la situació política d'aquest desamparat Imperi. Sembla que s'han calmat els ardors bèllics d'aquest poble intranquil. El fracàs complet de les negociacions de Bukarest; les advertencies amistoses de les potencies del Triple Acord que fa alguns dies que's mouen activament per medi dels seus embaixadors; l'opinió emesa pels prohoms polítics i militars cridats al Palau en consulta; la seguretat de que una guerra no seria ara popular; l'estat precari de l'exèrcit otomà, i indubtablement el més precari de l'Hisenda, han inutilisat les temptatives d'Alemanya de distreure la Russia cap al Sur.

Aquesta actitut ha tranquilisat molt els ànims; rès oficial s'ha dit respecte a la mobilització, però han disminuit molt el moviment militar i les requises. Alguns comunicats a la premsa fan preveure també que per ara desapareix el perill imminent de la guerra, ja que fins s'autoritza als reservistes per a tornar «provisionalment» a casa seva, amb el pretext de no deixar perdre les cullites.

El comerç està paralisat per complet; cada dia està la situació mercantil més desesperada; no venen vaixells mercants de cap banda, no sols perque'ls compradors d'aquí no inspiren cap confiança, sinó per la por de que les mercaderies siguin materies requisables «manu militari» per les autoritats turques, com ha succeit darrerament amb alguns vapors que arribaven al nostre port. Ara els turcs es comencen a donar compte de la gravetat de la situació, i supliquen als quefes de les missions estrangeres que enviin gèneros. Aquestes ofertes no poden ésser ateses per manca de garanties suficients, que'l Govern no s'atreveix a formular; lo qual prova que no està segur de poder-les després respectar.

***

Avui, dia 9, segueixo la carta d'ahir amb el rumor que corre amb insistencia, relatiu al propòsit del Govern d'aprofitar-se de les actuals circumstancies d'Europa per a sacudir el jou que li imposen les Capitulacions. S'assegura que molt aviat serà publicat un Decret Imperial suprimint les Capitulacions esmentades, equiparant per tant els estrangers als subdits del país; en altres termes, privant als estrangers dels privilegis i prerrogatives que disfrutaven en virtut del règim capitular de Turquía, sobre tot en quant a la exterritorialitat i assistencia consular en els Tribunals per a evitar que la llei s'apliqués amb la parcialitat acostumada en aquestes regions.

La sensació que tal noticia ha produit en els centres diplomàtics i comercials estrangers de la nostra plaça és enorme i no pot ocultar-se que's temen, com a conseqüencia de tan greu atreviment, els més extremats acontecimements, ja que és difícil que les potencies aguantin aquesta nova provocació de Turquía.

Al fer un gest tan atrevit, perseguéixen els governants dues finalitats: la de conseguir amb un cop que les potencies baixin el cap davant el fet consumat, i la de moure les masses cap al patriotisme, ja que'l poble començava a murmurar dels rigors de la pròxima guerra.

Aquest tema és, com dic, l'assumpte del dia, i no dubto pas que aviat serà un fet, ja que'ls meus indicis procedeixen de bona font. (Realment ja saben els lectors com s'ha consumat el fet). ¿Quina serà l'actitut de les potencies? I per a començar ¿què faràn els respectius embaixadors?

Me sembla que, donat el caos de la situació europea, el [illegible] se sortiràn amb la seva.

Posant punt final p[illegible] tornar a escriure demà.—

Constantinopla 8 i 9 [illegible] 1914.

DE L'EDICIO D'ANIT

Canvi oficial

El canvi oficial fixat ans d'ahir, dimarç, pel Collegi de Corredors, és el següent:

Francs, 101'00.
[illegible] 25'80.

[illegible] treball

[illegible] scopal una [illegible] treball de-
manant que's [illegible] ible per a
facilitar-los-en.

Se'ls prometé a[illegible] que's pugui.

Per a col·locar obrers

Va visitar al president de l'Audiencia Territorial, senyor Serantes, una comissió del Consell Directiu del Col·legi de Procuradors exposant-li el plan que tenen d'eregir un Palau de Jutjats dependent del Palau de Justicia.

En aquest edifici s'hi instal·larien els jutjats municipals, els arxius judicials, el Col·legi de Procuradors i altres dependencies.

Com que'l projecte és edificar aquest nou Palau en un extens solar que hi hà a la dreta del de Justicia, al Saló de Sant Joan, i el propietari del solar és l'Ajuntament, han demanat els procuradors al president de l'Audiencia que gestioni la cessió de dit solar per part del municipi.

El senyor Serantes ha promès apoiar la petició dels procuradors.

Si aquesta fos atesa, les obres del nou edifici començarien immediatament, col·locant-s'hi tots els obrers desenfeinats que's presentessin.

S'assegura que una entitat barcelonina bestreuría un miny de pessetes.

Els escolapis de Lovaina

El P. Ramón Piera, Rector del Reial Collegi de Nostra Senyora de les Escoles Pies, té la satisfacció de participar a quantes persones s'interessen per la sort que hagi tingut el P. Català amb motiu de la guerra europea, que'l P. Joan Carné, escolapi, ha rebut del senyor Merry del Val, embaixador d'Espanya a Londres, i que ho havía sigut de Bruselles i amb qui tenía íntima relació el P. Català, el següent telegrama:

«Catalá y compañeros salvos en Bruselas, la casa de Lovaina incendiada.—Merry, embajador Londres.»

Esquadra francesa?

Ans d'ahir, a les dotze de la nit, des de Tarragona s'ovviaren barcos de guerra a l'horitzó. Varen dirigir la llum dels reflectors elèctrics cap a la ciutat. Se suposa que eren francesos.

Per als emigrants

Se'ns prega la inserció de la següent nota:

«L'Associació de Sant Rafel (Riera de Sant Joan, 8, primer, primera), amb motiu de les actuals circumstancies i atenent a son fí que és la protecció als emigrants espanyols, es dirigeix a tot Barcelona per a que l'ajudi en sos quantiosos gastos i fa saber als emigrants que sa protecció és desinteressada.

¡Barcelonins, una almoina per als emigrants!»

Els indis

Ahir a la una de la tarde sortí directament cap a Banido (Cardiff) el vapor anglès «Adriàn Irene», amb els 50 indios anglesos que tant han donat que parlar aquests dies.

De Madrid

(PER TELEFON)

Un desembarc de tropes angleses

Madrid, 30, 10 matí.

Vigo.—Un marí francès que va estar a Saint Nazaire fa pocs dies ha dit que desembarcaràn allí a mitjans de mes 35,000 soldats anglesos i 15,000 cavalls.

El desembarc es va fer baix la direcció de l'almirall anglès, que durant dúes setmanes va exercir la quefatura del port i ara la comparteix amb altre marí francès.

Les tropes angleses varen arribar equipades i aprovisionades en tal forma que excedeix a tota ponderació.

Entre l'aprovisionament hi figurava un vapor carregat de llenya tallada convenientment per a ús de les tropes expedicionaries.

També portaven una tubería per a portar aigua des de la ciutat fins al campament.

Lo que diu en Dato

Madrid, 30, 2 tarde.

Al despatxar avui el senyor Dato amb S. M., el monarca l'ha informat de les visites que ahir li varen fer els senyors González Besada i La Cierva.

Aquest visitarà aquesta tarde al president del Consell per a parlar-li d'assumptes relacionats amb la Junta de iniciatives.

Al matí ha visitat al president, a Gracia i Justicia, el senyor Besada i, com és lògic presumir, s'han ocupat de la data d'obertura del Parlament.

Segons després ha manifestat el senyor Dato als periodistes, el quefe del Govern ha dit al president de la Cambra popular que encara no s'han ocupat d'aquest assumpte els ministres, però que ho tractaràn en un pròxim Consell.

Lo que sí ha fet el senyor Dato ha sigut recomanar al senyor Besada que reuneixi a la comissió de presupostos i li recomani que labori amb la major activitat possible, a fi de que tingui terminats o molt avençats els seus treballs per a quan les Corts renúin les sessions.

La Comissió de presupostos no necessita que estigui obert el Parlament per a treballar, i així ho fa en les Cambres de tots els països.

El senyor Besada ha ofert al senyor Dato convocar la expressada comissió i trametre-li el prec del quefe del Govern.

La mateixa recomanació es proposa el senyor Dato fer al president del Senat i per això el visitarà aquesta tarde.

Altra de les visites que aquest matí ha tingut el senyor Dato ha sigut la del governador d'Oviedo, que ha vingut a Madrid a conferenciar amb el ministre de la Governació respecte al conflicte plantejat entre obrers i patrons gijonesos.

Sembla, segons informes que té el senyor Dato, que'ls obrers donaràn una resposta definitiva al Govern el dissapte vinent.

Ha anunciat el senyor Dato que'l Consell que demà ha de presidir el Rei començarà a dos quarts d'onze.

També ha dit que demà firmarà el Rei un decret concedint honors de capità general als restes del Justicia Major d'Aragó, Lanuza, en l'acte del trasllat a l'iglesia de Sant Gaietà.

De la guerra europea no tenía avui el president noticies i els telegrames del Marroc acusaven absoluta normalitat.

La destrucció de Lovaina

«El Radical» publica el relat de la destrucció de Lovaina, fet a un dels seus redactors per un testimoni presencial; el P. escolapi J. M., natural de Girona, que miraculosament fugí en vida de l'horrible jornada.

Per a Menorca

Madrid, 30, 4'15 tarde.

El diputat per Menorca don Gabriel [illegible] Squella i el tinent d'alcalde de Ciu[illegible]lla don Llorens Salord han sigut [illegible] pel Rei.

[illegible] comissió en devien formar [illegible] Joan Vidal, diputat pro[illegible] i don Miquel Vi[illegible] per Ciutadella, els quals [illegible] de la major urgencia [illegible] ornar a les Balears.

Dita com[illegible] anat al Rei el seu valió[illegible] resoldre la crisi industrial [illegible] tiu de la guerra sofreix M[illegible] com la crisi agrícola pro[illegible] sequedat.

El Rei s'ha mostra[illegible] extrem amb dits senyors [illegible] terat dels problemes i [illegible] dita illa.

Ha manifestat que l'inter[illegible] nya està en desenrotllar la [illegible] facilitant-li mercats estrangers, i [illegible] amb veritable coneixement de [illegible] assumptes vitals per a l'arxi[illegible]

[illegible] embaixad[illegible] l'Ale[illegible]

[illegible] presc[illegible] protes[illegible]

Es de sentir que'l Govern francès no hagi vacil·lat abans de publicar una desfiguració calumniosa dels fets, quan afirma que tropes alemanyes, sense cap necessitat militar, esculliissin la Catedral de Reims com blanc d'un bombeig sistemàtic.

Reims és plaça forta i encara fou en els darrers dies reforçada pels francesos que l'han utilitzat per a defensa de ses actuals posicions. Pels atacs d'aquesta població el bombeig de Reims es feu desgraciadament indispensable. No obstant, el bombeig de la Catedral havía sigut prohibit terminantment per una ordre del dia.

Aquest bombeig es debía efectuar tan sols en el cas de que l'enemic empleiés la Catedral com plataforma d'observació i encara això sols amb artillería de campanya. I això ocorregué. A causa de les bones observacions que's feien des de la Catedral, nostra infanteria tingué pèrdues tan greus que'l bombeig es feu inevitable.

Com aquest bombeig del mateix punt d'observació que's pugué reconeixer perfectament no produí l'efecte desitjat emplean l'artillería lleugera, l'alt mando alemanyes va veure, molt a pesar seu, obligat a fer un sol disparament de morter, després del qual el foc es va suspendre en l'acte.

Per lo que's refereix a l'afirmació del Govern francès de que la Catedral com conseqüencia del bombeig havía quedat reduída a un munt de ruines hi hà que fer constar que les torres estàn intactes, mentres que'l sostre sembla entonzat.

Com que la Catedral estava voltada per una bastida de fusta, aquesta probablement s'haurà incendiat.

El govern imperial no està en aquests moments en situació de poder comprovar si el bombeig de la Catedral ha tingut pitjors conseqüencies que l'enfonzament del sostre, però el govern imperial no vacil·la en declarar des d'ara, que en aquest cas ningú ho sentrià més que ell.

La responsabilitat és exclusivament dels francesos que convertiren Reims en plaça forta i centre d'apoiament pera les seves posicions de defensa.

El govern imperial es veu obligat a protestar amb energia contra la calumnia de que les tropes alemanyes, sense necessitat apremiant i sols moguts per l'afany insà de destrucció, hagin destruit un monument de tant valor històric i artistic.

Lo que diu en La Cierva

Madrid, 30, 5'15 tarde.

El senyor La Cierva, interrogat per un redactor d'«A B C» sobre la tasca de la Junta d'Iniciatives, ha dit:

Ens varem constituir el mateix dia que's va publicar en la «Gaceta» el reial decret de la creació de la Junta, i des d'allavors sols dues tardes hem deixat de reunir-nos per obligada ausencia meva.

Durant unes hores examinem a diari les peticions que se'ns fan sobre els greus problemes nacionals que's plantegen.

De totes parts arriben projectes i reclamacions, i estem disposats a escoltar a tots i sol·licitar el concurs de quants elements puguin il·lustrar-nos.

Fins avui hem formulat al govern quatre protestes relacionades amb els més urgents problemes: transports ferroviaris de productes agrícoles i industrials, i han tingut bona acceptació, car ja les companyies del Nort i Migdia han acordat una tarifa reduída per a les fruites fresques, aspiració unànim de les regions productores; el foment en els Bancs d'operacions de crèdit, aussilis a entitats i particulars; prèstams sobre mercaderies en dipòsit i intercanvi amb els demés països; drets aranzelaris del blat i carbó; protecció a les noves industries que s'estableixin a Espanya; exempció tributaria per a les companyies anònimes i comanditaries que's constitueixin; protecció als agricultors que roturèn camps i milloren cultius; reducció de drets d'Aranzel per al productes importats de determinades industries, i per a l'agricultura, etc., etc.

Informació internacional

(PER TELEGRAF)

D'origen francès

Sense novetat

París, 29, 11'40 nit.—El comunicat oficial facilitat a les onze d'aquesta nit de que no hi hà rès de nou en la situació general.—Havas.

Les gestes del «Emden»

París, 29. 11'53 nit.—L'[illegible] municat oficial de l'almirallat diu que durant els darrers dies el creuer alemany «Emden» va capturar i enfonzar a l'Oceà Indic els vapors «Tumeric», «Kinglud», «Riberia» i «Foyle» i va apresar un barco carboner.

Les tripulacions d'aquests barcos varen ser trasbordades al vapor «Grifedale», igualment capturat, però després deixat en llibertat, per a permetre el transport de dites tripulacions a Colombo, aon arribaren al matí.—Havas.

Els serbis a Semlin

París, 30, 1'25 matinada.—Belgrado.—Després d'encarniçat combat, els serbis han près novament Semlin, assegurant simultàniament la ofensiva ulterior.—Havas.

Noticies oficials russes

París, 30, 3'17 matinada.—Petrograd 29.—Diu un comunicat oficial amb data 28:

A la regió de Ossevets, Drouskenky i Simno, els russos han lliurat violents combats amb els alemanys.

Ha fracassat la nova tentativa de l'enemic per travessar el Niemen.

S'ha lliurat un encarniçat combat per a disputar-se la possessió de les desembocadures septentrionals dels forts de Augustow. Aquesta ciutat fou ocupada pels russos.

A la Galitzia, prop de Daukla, la retaguardia austriaca fou batuda. Els austriacs, al replegar-se, han abandonat alguns canons i 400 camions.

A la regió de Krosno els russos han fet 200 presoners, pertanyents a 22 regiments diferents.

Les carreteres de l'altra banda de Sanok estàn cobertes de fusells, cartutxos i convois abandonats.—Havas.

Un mort

París, 30, 6'32 matí.—«L'Eclair» dona compte de que entre els morts en la línia de batalla figura M. Guy de Cassagnac, ex-director de «L'Autorité».—Havas.

Manca de fusells

París, 30, 6'40 matí.—Segons «La Metropole», d'Anvers, els alemanys comencen a estar mancats de fusells.—Havas.

Un procés

París, 30, 1'30 tarde.—Després de la enquesta practicada pel ponent del Consell de Guerra, l'expedient de l'afer Mesureur ha sigut enviat al general Gallieni, que decidirà lo que procedeixi.—Havas.

Informes anglesos

París, 30, 1'35 tarde.—Londres, 29.—La Oficina de la Premsa ha fet públic aquesta nit que la situació a França no ha canviat. A l'ala esquerra dels [illegible]dats s'han lliurat combats molt vio[illegible] però l'exèrcit anglo-francès se sos[illegible] n les seves posicions.—Havas.

Un combat

[illegible] tarde.—Amsterdam.—[illegible] Premsa hongaresa te[illegible] ies de bon ori[illegible] gen, no [illegible] oficialment, ahir tarde [illegible] combat entorn de Ma[illegible]

Alemanys i au[illegible]

París, 30, 1'45 tarde. [illegible] 29.—Els alemanys es fortifi[illegible] els turons del Sud del Govern [illegible] Kielce que dominen les fronteres de la Silessia i la Galitzia, amb l'objecte evident de cubrir la marxa de les tropes alemanyes que van per la Silessia en socors dels austriacs que defensen Cracovia.

Se preveu que aviat es lliuraràn importants combats en aquesta regió.—Havas.

L'acció japonesa

París, 30, 1'50 tarde.—Tokio, 29. (Oficial).—Els japonesos varen canonejar ahir dos forts de Tsing-Tao. Solament un ha respost, sense resultat. Se desconeixen els efectes produits pel bombeig.

Segueix, amb èxit, la recullida de mines surants, malgrat el foc de l'enemic.

Els hidro-aeroplans han practicat alguns reconeixements molt útils.—Havas.

D'AQUESTA EDICIO

Suspensió de treball

Els treballs de camp del ferrocarril de Martorell a Manresa, que'ls feien enginyers francesos, s'han suspès perque aquests han marxat a la guerra.

Econòmiques

Amb motiu de la gran cullita d'oli que's presenta al Pla d'Urgell, Les Garrigues i Baix Aragó, des d'aquelles comarques es fan gestions per a que's permeti l'exportació, ja que això contribuiría a disminuir la crisi que actualment hi hà.

També es demana que's concedeixin crèdits als industrials.

—A Valencia segueix embarcant-se taronja i ceves cap a Londres. Se n'embarquen a centenars de caixes, però molt menys que l'any passat.

—A Amposta segueix amb tota activitat la cullita de l'arròs. Hi han arribat molts virbadors valencians per a treballar-hi.

Funció benèfica

La empresa del teatre Apolo està organitzant un festival a benefici dels repatriats i dels obrers mancats de feina.

Diu que'l benefici net de la funció serà entregat al governador civil.

S'han compromets a pendre part en l'esmentat festival, que tindrà lloc un dia de la setmana entrant, distingits artistes dels que actualment treballen en els teatres barcelonins.

L'importació de blat

S'ha cursat el següent telegrama:

«Excmo. Sr. Presidente Consejo Ministros.—Madrid.—Precios actuales trigo nacional son aproximadamente los cotizados primera quincena julio. Puerto Barcelona llegado sólo un cargamento trigo extrangero. Desaprovechar presente oportunidad de importación ocasionará gravàmenes consumidor porque probablemente venga prohibición salida de trigos naciones exportadoras.

Restablecimiento aranceles sin antes cubrir con exceso necesidades consumo hasta disponer trigos cosecha año próximo, provocará subida inminente precios trigo país e inevitable aumento precio pan con aditamento alteración orden público.

Pedro Quer.—Presidente Federación Industriales Panaderos Provincia Barcelona».

Per als repatriats

Promet ser un èxit la funció que a benefici dels repatriats ha organitzat per al dissapte vinent en el local de la Esquerra de l'Ensanxe, Aribau, 21, la Societat Protectora d'Animals i Plantes de Catalunya, i en la que'l bibliotecari de la mateixa senyor Lecuona posarà en escena «La Muerte Civil».

A l'acte han sigut invitades les autoritats.

Aíximateix les floristes de la Rambla coadjuvaràn a la festa, regalant ramets de flors per a obsequiar a les senyores concorrents a dita funció.

Publicacions alemanyes

Hem rebut un volum que conté la «Memoria i Documents relacionats amb la guerra entre Alemanya i Russia», publicació oficial del Govern alemany, traducció castellana.

I, junt amb ell, un opúscol que conté el discurs del canciller alemany i documents relacionats amb la guerra entre Alemanya i Anglaterra.

[illegible] extensió d'aquestes publica[illegible] reproduir-les, malgrat son interès innegable que podrà apreciar els amants d'averiguacions històriques que's procurin aquelles al consulat alemany, on les faciliten.

Telegrames oficials alemanys

Segueix l'extracte dels telegrames expedits pel ministeri de Negocis Estrangers d'Alemanya.

Berlin, 24 agost, matinada. — L'exèrcit del princep hereu de Baviera, ha traspassat la línia de Lunneville-Blamont-Cirey. El còs 24 de l'exèrcit (alemany) ha entrat avui a Lunneville. Ademés de nombrosos presoners i banderes, ha conquistat l'ala esquerra que avença pels Vosgos, 150 canons.

L'exèrcit del Kromprinz ha continuat avui el combat i persecució de l'enemic prop de Longwy. L'exèrcit del duc de Wurtemberg, que avença per Neufchateau, ha batut completament l'exèrcit francès que havía atravessat el Semois, i continúa sa persecució. Han caigut en poder nostre molts canons, banderes i presoners, entre aquests, dos generals.

A l'Oest del Meuse avenoen nostres tropes cap a Maubeuge. Una brigada de cavalleria anglesa que li plantà cara, ha sigut derrotada.—Zimmerman.

Berlin, 24 agost, tarde. — Avui ha marxat l'embaixada japonesa.

Els diaris holandesos parlen de la desmoralització de l'exèrcit belga.

S'ha reprès el tràfec per ferrocarril fins a Liège. La censura anglesa oculta fins al divendres al matí, l'entrada dels alemanys a Brusselles, que produí a Londres un efecte depriment. Els corresponsals al quarter general, diuen, unànims, que l'operació es portà a cap com al camp de maniobres. Un general ho comunicà amb aquestes senzilles paraules: «Hem arribat al punt prescrit». La confiança en la victoria és absoluta a Alemanya; es reconeix el valor heròic d'alguns oficials francesos.

Nostre destacament a Skutari ha près part en l'atac victoriós de la posició serbia prop de Visegrad.

El secretari del ministeri de la guerra nort-americà Mr. Beckinredge, aixís com l'embaixador Mr. Gerard, elogíen en interviews el comportament dels alemanys amb els americans residents a Alemanya.—Zimmerman.

Berlin, 25 agost, nit. — Els austriacs, en contacte amb els russos, avencen per Polonia. A un i altre costat del Vístula han sigut vençuts els russos amb grans pèrdues. L'avenç dels russos per la Bukovina ha sigut detingut pels austriacs en sagnants combats.

Des d'avui queda restablert el servei de trens ràpids a les línies principals, com també el dels trens de càrrega.—Zimmerman.

Berlin, 25 agost, nit. — Les noticies russes, segons les quals han sigut batuts 3 còssos d'exèrcit alemanys el dia 17 d'agost, són falses. En canvi, és un fet que un còs de l'exèrcit rús ha sigut rebutjat el 17 d'agost prop de Wirballen. Ademés foren batudes forces russes el 20, perdent 8.000 homes i varies bateries. Els russos no pararen en sa fugida fins haver retrocedit 50 kilòmetres.

Prop de Mauberge ha sigut derrotada una brigada de cavalleria anglesa. Una altra divisió d'infanteria anglesa, ha sigut rebutjada i està en plena fugida. L'Estat Major de la divisió ha caigut presoner.—Zimmerman.

Berlin, 26 agost, migdia. — Els austriacs han derrotat per complet als russos després d'una batalla de tres dies prop de Krasnik, al sur de Polonia. Vuit còssos russos ocuparen una línia de 70 kilòmetres. La retirada dels russos fou una fugida en direcció a Lublin. En el combat no hi prengué part cap força alemanya.

Acaba de rebre's la noticia de que un Zeppelin ha tirat bombes sobre Anvers, havent causat molts incendis a la ciutat.—Zimmerman.

Berlin, 27 agost, nit. — L'almirallat fa públic que el petit creuer «Magdeburg» ha encallat per la boira al golf de Finlandia. No essent possible prestar-li aussili, i havent-hi prop forces russes importants, la propia tripulació feu volar el barco.

Malgrat el foc enemic, ha sigut salvada la major part de la tripulació pel torpeder V-26.

Noticies angleses fan saber que creuers alemanys persegueixen amb èxit als barcos anglesos a l'Oceà Indic i a l'Atlàntic.

La colonia anglesa de Viena, publica una protesta contra la política anglesa. Son president Mr. Brooke, ha renunciat la nacionalitat anglesa.—Zimmerman.

Varies

—Ha sigut denunciat «El Progreso» per injuries a Alemanya.

De Madrid

(PER TELEFON)

Una carta

Madrid, 30, 9'15 nit.

Don Lluis de la Cerda dirigeix una carta a «España Nueva» en la que diu que al principi de l'istiu prengué en un Banc de Madrid una lletra de crèdit sobre Alemanya, car anava a pendre banys a Wiesbaden. Declarada la guerra, no va poder fer efectiva dita lletra i en canvi ara li volen obligar a pendre paper del Deute alemany per son valor.

Diu que la lletra la presentarà a l'embaixador, perque no vol paper mullat que per a rès li serveix.

De Canarias

Las Palmas.—Quan navegava a 20 graus al Nort d'aquestes illes el vapor «Argentino» que conduía nombrosos passatgers a Europa fou detingut per un creuer anglès. Passaren varis oficials a bordo del vapor mercant, examinaren la documentació i feren presoners a quatre passatgers alemanys, oficials de la reserva que havien embarcat al Brasil i marxaven a incorporar-se al seu exèrcit.

Actualment es troben refugiats en aquest port 13 barcos alemanys i un austriac.

Esquadra anglesa

Algeciras.—Ha entrat al port de Gibraltar una esquadreta de torpeders i submarins anglesos escoltats per alguns creuers.

El «Cap Trafalgar»

Vigo.—Per viatgers arribats aquí es coneixen detalls de l'enfonçament del vapor alemany «Cap Trafalgar».

Aquest barco havía arribat a Buenos Aires, conduint nombrosos passatgers espanyols, i de la capital argentina sortí despatxat cap a Montevideo; però lo que va fer és montar canons que portava amagats des de que sortí d'Hamburg, coneixent sens dupte la pròxima declaració de la guerra.

L'artillat es composava de 8 canons de vuit centímetres i altres armes.

En aquesta disposició es feu a la mar esperant el pas dels trasatlàntics anglesos i francesos per atacar-los.

El dia 14 del corrent a la costa de l'Amèrica del Sud es trobà amb el vapor anglès «Carmania», pertanyent a la Companyía Cunard Line, de Nova York, armat també com creuer aussiliar, i s'entaulà entre ells una lluita que durà dues hores menys un quart.

El «Cap Trafalgar» començà a enfonçar-se i recullí als supervivents un vapor carboner alemany que'ls conduí a Buenos Aires.

El «Carmania» també sofrí averies i tingué 9 morts, 5 ferits greus i 21 lleus

Nota de l'embaixada alemanya

Madrid, 1, 12'30 matinada.

L'embaixada alemanya dóna la següent nota:

De Roma.—Segons noticies autèntiques de Constantinopla, se sab allí que a Egipte s'ha creat un periòdic en àrabe, que acaba de publicar una edició especial de gran tirada, en la qual es gira contra Anglaterra i sa manera de fer la guerra.

Diu ademés que Anglaterra ha sigut sempre el més gran enemic del país, avassallant-lo i agotant-lo des de fa cinquanta anys.

L'honor i la dignitat d'Egipte exigeixen ara que faci front contra Anglaterra, amb totes les forces al seu alcanç.

De Bèlgica.—Les tropes alemanyes s'han concentrat al Nort de Brussel·les, prenent posicions entre Malines i Alost.

De Russia.—Els alemanys han començat el bombardeig de la plaça forta russa d'Assowetz.

D'Austria.—«La Correspondencia Eslava del Sur» diu que segons telegrames d'Odessa se sab que'ls musulmans de aquella capital, aixís com els d'altres llocs de Russia, estàn sofrint càstics i persecucions de les autoritats russes que els dificulten ademés regressar a Turquía i els tracten com enemics.

Sense noticies

En el ministeri d'Estat tampoc han facilitat aquesta tarde noticies de la guerra.

L'acció japonesa

Ultim comunicat anglès:

Ha sigut oficialment anunciat que a punta de dia del 28 les forces aliades procediren a l'avenç contra Tsing-Tao.

Començaren l'atac contra les posicions avençades a uns quatre kilòmetres de la línia principal de defensa de l'enemic. No obstant el nodrit foc dels alemanys, tant per mar com per terra, al migdia del mateix 28 els aliats havien llençat a l'enemic de les seves posicions i ocupat tot el terreny, dominant la línia principal de defenses d'aquell.

Nota de l'embaixada austriaca

L'Embaixada d'Austria-Hongría dirigeix al ministre d'Estat la següent notificació:

«Ha sigut provat de manera irrefutable que els serbis dirigeixen sos focs contra les ambulancies i els llocs on se curen els ferits i que d'aquesta manera metges, infermers i ferits en gran nombre han sigut ferits o morts.

El comandant en quefe de les tropes imperials i reials que operen contra Serbia, s'ha vist obligat, com conseqüencia dels esmentats fets, a ordenar que en lo successiu les ambulancies i llocs on se curen els ferits no estiguin designats per banderes de cap mena.

Alguns òrguens en la premsa estrangera han afirmat que en nostre exèrcit algunes tropes de distintes nacionalitats no havien cumplert amb el seu dever en la guerra, com és degut.

De procedencia anglesa s'ha comunicat la noticia de que fins havien ocorreregut casos de motins en regiments bohemis.

Davant d'aquesta desfiguració tendenciosa respecte a les coses de la monarquía austriaca, cal declarar amb tota energía que ara com sempre tots els pobles de nostra venerable monarquía han añat junts i units donant proves de veritable valentía contra, com diu el jurament del soldat, qualsevol enemi, sigui el que sigui.

Aixís en el camp de batalla de Galitzia com en els Balkans, alemanys i hongaresos, eslaus del Nort i del Sur, italians i rumans, han combatut sempre fidels al seu suprem quefe militar, i amb plena conciencia dels alts bens que estem defensant. Tots han demostrat una actitut heròica veritablement admirable enfront a nostres enemics perillosos i superiors en nombre.

Aixís, per exemple, el regiment de infanteria núm. 97, compost d'eslaus, croates i italians, ha combatut en la batalla de Lemberg amb veritable valor i ha soportat amb gran enteresa unes pèrdues crescudíssimes. També convé fer menció del regiment d'infanteria núm. 79, que va fer meravelles en la batalla sostinguda en la regió del Drina en que els serbis ens atribuíren pèrdues fantàstiques. Digueren que el número de morts era de 30.000. Les pèrdues totals d'aquest valerós regiment, són, segons informes oficials, 1,424, entre morts, ferits i ausents.

Respecte de les noticies russes que han parlat de 70.000 presoners austriacs a la batalla de Lemberg, sería completament innecessari desmentir-les, després de les rectificacions oficioses que acaben de fer-se.

Comandant general, Von Hoeffer

Sobre la curació dels ferits bel·ligerants

Amb motiu de l'insistencia d'alguns periòdics en assegurar que Espanya s'encarregarà de la curació de ferits de les nacions bel·ligerants, se recorda lo legislat sobre la materia.

Aquesta legislació es contè, entre altres textes legals, en els articles 59 del Reglament de La Haya de 1899, 14 dels Reglaments de La Haya de 1907 i 1913, i segón de la Convenció de Ginebra de 1906, i es disposa d'una manera terminant que'ls ferits que cuidi di un Estat neutral deuràn permanèixer en aquest després de son restablimentfins que sigui firmada la pau, corrent a càrrec de dit Estat la vigilancia per a que no tornin a pendre part en les operacions.

França i la premsa espanyola

«La Epoca» diu que'l Govern espanyol ha fet gestions prop del francès per a que permetés la entrada de periòdics espanyols a la veina República, però les gestions han fracassat.

Se dol d'aquesta prohibició, perque si be és cert que alguns diaris han fet campanya a favor d'Alemanya, també ho és que no pocs tracten amb extraordinari afecte a França i apoien la causa dels aliats.

Informació internacional

(PER TELEGRAF)

D'origen alemany

Canoneig de Malinas

Amsterdam, 30.—Nombroses tropes alemanyes operaren contra una posició belga entre Malinas i Alost. Segons diaris alemanys, Malinas fou canonejada, arribant a caure les granades fins a Wacksem.

A la Prussia Oriental

Roterdam, 30.—Segons diuen de Petrograd, els alemanys comencen a bombardejar la fortalesa «Ossowez».

De lo de Reims

Roma, 30.—En la premsa romana s'observa un canvi notable, principalment per jutjar el bombardeig de Reims baix un altre aspecte més conforme amb la versió donada pels alemanys.

Els musulmans contra Anglaterra

Constantinopla, 30.—Un diari àrabe ha espargit per Egipte molts milers de exemplars d'una edició especial en que ataca la política anglesa d'altres Estats.

Barcelona. Gran[illegible]

Al final diu: «Anglaterra, l'antiga enemiga de l'Islam; Anglaterra, que dos de fa cinquanta anys cometé inaudites crudeltats contra l'Islam, deu rebre ara, i segurament rebrà la seva recompensa.

Huracà

Roterdam, 30.—A Goetheborg i Malmoe es desencadenà un huracà. Les comunicacions d'Alemanya amb Suècia estàn interrompudes, però segueixen funcionant amb Dinamarca.

D'origen francés

La situació general

París, 30, 3'35 tarde. — El comunicat oficial facilitat a les tres d'aquesta tarde, diu lo següent:

A l'ala esquerra. — Al Nort del Somme, l'acció segueix desenrotllant-se, cada cop més al Nort.

Entre l'Oise i l'Aisne l'enemic ha realitzat un vigorós atac sobre Tracylemont, situat al NE. del bosc de L'Aigle, essent rebutjat amb grans pèrdues.

Al Centre. — Regna certa calma en tot el front que s'extèn de Reims fins al Meuse.

Entre l'Argonne i el Meuse hem progressat una mica.

Al Woevre s'han lliurat violents combats. Les nostres tropes han avançat en alguns punts, sobre tot a l'Est de Saint-Mihiel.

A l'ala dreta. — A la Lorena i Vosgos la situació no ha canviat.

A la Galitzia, han fracassat totes les tentatives de sortida de l'exèrcit de Przemyze.

Els exèrcits austriacs segueixen batent-se en retirada, en desordre, perdent nombrosos presoners, canons i material.

Al coll de Uzeok, al Sud de Przemyze, als Karpats, un destacament rus ha derrotat a una brigada austriaca i ha penetrat a Hongria.—Havas.

Població bombejada

París, 30, 6'38 tarde. — Amsterdam, 29. — Comuniquen d'Anvers que des de fa vuit dies els alemanys bombegen Lierre. Tots els seu shabitants han fugit cap a Anvers, aon se creu que la població deu ser a hores d'ara un munt de runes.—Havas.

Notícies serbies

París, 30, 8'10 nit. — Nisch, 28. — Al front de Drina a Chabatz vàrem rebutjar el dia 25 alguns atacs dels austriacs, que es replegaren cap a Parachitza, amb grans pèrdues.

Durant la nit del 25 al 26 l'enemic va tirar algunes canonades sobre el pont del Save, i sobre els molls amb peces d'artilleria d'un monitor.—Havas.

Italia i Austria

París, 30, 8'38 nit.—Roma.—Amb motiu de l'aparició al nostre litoral de l'Adriàtic de mines surants que és de creure procedeixen de les costes de la Istria i la Dalmacia, el Govern italià ha telegrafiat a l'embaixador d'Italia a Viena donant-li instrucions sobre'l particular.

En sa conseqüencia el duc de Avarna ha cridat especialment l'atenció del Govern austriac sobre aquest fet i sobre les pèrdues humanes que ja ha ocasionat, demanant que s'adoptin les mides oportunes per a evitar la repetició de tan greus incidents.—Havas.

Efectes del bombeig

París, 30, 10'12 nit. — Londres. — El «Morning Post», en un despatx d'Anvers, diu que a Duffel, a 10 milles, al S. E. de Anvers, hi havía nombrosos refugiats que s'esperaven a la estació per a agafar el tren que'ls havía de conduir fora de la zona del bombeig, i en un moment varen caure una vintena de granades alemanyes a la estació entre'ls viatgers, la majoría dels quals varen ser morts. — Havas.

La Mancomunitat

La reunió del Consell

De les reunions del Consell Permanent de la Mancomunitat se n'ha facilitat la següent nota als periodistes:

«El Consell s'ocupà de la comunicació del senyor governador participant la constitució de la Junta d'Iniciatives, acordant-se trasladar a la mateixa copia de les que té formulades i reclamades al Govern la Junta Econòmica de la Mancomunitat.

Se donà lectura del text de la R. O. relativa a la Creació de la Caixa de Crèdit Comunal acordada per la Mancomunitat, enterant-se el Consell amb satisfacció dels termes en que ve redactada dita sobirana disposició.

Els senyors Duràn i Mestres presentaren una proposició per a que's recomani que'ls pobles a ses entrades colloquin plaques indicadores del nom, partit i altres circumstancies, tal com alguns posseeixen actualment.

Els mateixos senyors Mestres i Duràn donaren compte del seu estudi sobre l'estat dels camins de la provincia de Tarragona i de Lleida; qual estudi fou fet sobre'l terreny.

El senyor Bartrina donà compte de les reunions de les juntes comarcals de camins dels partits de Mataró i Arenys, celebrades amb nodrida concorrencia dels elements d'aquelles comarques.

Se seguí l'estudi de les clàusules del contracte a proposar a l'Estat per a la construcció dels camins del concurs celebrat per aquest.

Finalment es discutí i formulà el projecte de delegacions socials.»

Polítiques

Varies

L'alcalde de R. O. de Sabadell, tan bon punt s'ha possessionat del càrrec, de retorn del seu viatge a Madrid, ha manat retirar l'ordre del dia de la sessió de la present setmana, que era redactada en català, tal com havía disposat amb general aplaudiment l'alcalde interí senyor Pascual.

La rectificació manada pel senyor Griera representa una preterició i menyspreu envers la nostra preuada llengua catalana. Així ho ha entés la ciutat de Sabadell, aon és censurada amb vivesa a'questa disposició de l'alcalde de R. O.

Es d'esperar que'ls regidors d'aquell Municipi sabràn demanar explicacions d'aquest acte del senyor Griera que resulta ofensiu per a l'Ajuntament i per a la ciutat que tantes vegades ha donat proves d'estimar la llengua de la terra.

—Molt aviat quedarà clòs el sumari de la causa contra el senyor Puig Esteve. Desseguida passarà a l'Audiencia Provincial.

—S'ha senyalat el dia 23 del corrent mes per a l'adjudicació en pública subasta de les obres del pont sobre'l Congost, en el térme de Granollers, en la carretera de Barcelona a Ribes, obra de gran importancia per aquell districte perque unirà varis pobles.

L'anunci de la subasta ha despertat en el districte veritable satisfacció, essent generals els elogis que's dediquen al diputat a Corts, nostre bon amic, senyor Plaja, qui ha portat a cap totes les gestions relatives an aquest afer amb aquella activitat i entusiasme que posa en tot lo que és relacionat amb el districte que representa.

Al Seminari

Apertura de curs

Ahir a les deu del matí, s'efectuà al Seminari Conciliar la inauguració del curs amb les solemnitats acostumades.

L'acte va tenir lloc a la capella del centre docent, la qual estava concorreguda per families dels estudiants i per representants d'ordres religioses.

La missa va ser resada, cantant la Schola Chantorum alguns motets.

Va presidir l'acte el Vicari Capitular, Seu vacant, assistint-hi el claustre de professors, els canonges doctors Faura i Baranera en representació del Capitol; el diputat provincial don Pius de Valls, en representació del senyor Prat de la Riba; el regidor senyor Fortuny; el senyor Vidal, en representació del governador; el doctor Brocà, del Collegi d'Advocats; el doctor Clariana, de la Reial Academia de Ciencies; el doctor Parpal, de l'Universitat, i altres representacions.

Després de la missa, el professorat va prestar en mans del Vicari Capitular el juament de no professar errors modernistes, començant tot seguit l'oració inaugural, que va estar a càrrec del catedràtic de Lògica i Ontología, don Manuel Mestres.

Amb gran erudició i eloqüencia va tractar de la moderna filosofía de Bergson, les obres del qual figuren des del passat mes de juny en la llista de l'Index.

Va presentar a l'esmentat filosop com a l'idol de la moderna filosofía francesa. Va estudiar el procés de la seva obra baix el punt de vista de la Lògica, la Metafísica i la Criteriología, combatent les principals tesis de la seva filosofía anti-intellectualista.

Atribueix el doctor Mestres el triomf de la filosofía de Bergson al moviment anti-kantià que per tot indret es manifesta i del qual és expressió el filosop estudiat.

Estudia especialment l'obra «L'Evolution creatrice», i creu que amb una mica més de possessió de la lògica tradicional, hauría evitat el oélebre filosop les caigudes que ha experimentat.

La notable oració va finalitzar amb una evocació a l'Angel de les escoles, Sant Tomàs.

A continuació es van repartir els premis corresponents al curs passat, essent-ne favorescuts els següents:

Don Joan Tarré Sans, de Teología moral; don Miquel Anglí Cusiné i don Josep M. Brau Fradera, de Teología Dogmàtica; don Llàtzer Torà Arnau, de Dret Canònic; don Joaquim Masdexart Castellà, d'Historia Eclesiàstica; don Pere Mujal Suàrez, de Llengua Hebrea; don Andreu Ausió Jutglar, de Patrología; don Josep Barqueiro Juliachs, de Sagrada Escriptura; don Joan Font Valls, de Teología General; don Josep Puig Pau, de Llengua Hebrea; don Josep Marto Damians, d'Oratoria Sagrada.

Van obtenir premis en els estudis menors:

Don Jaume Bellera Torrent, don Miquel Amorós Robert; don Gabriel Solà Brunet, don Josep Roig Piera, don Joan Viadé Bas, don Josep Sabaté Riba, don Pasqual Prats Roira, don Pere Brugal Comas, don Maur Salvadó Bustamante, don Francesc Vilaseca Morera, don E. Xicola Pons, don Lluis Farré Guasch, don Antoni Roig i Mas, don Lluis Banqué Masip i don Joan Segura Fernàndez.

Seguidament es declarà obert el curs de 1914-15.

Estudis Universitaris Catalans

Les explicacions de Dret Civil Català començaràn avui, primer d'octubre. La classe, que és diaria, tindrà lloc de 7 a 8. Les de Literatura Catalana es donaràn els dimars, dijous i divendres, també de 7 a 8 i començaràn el dia 6 d'octubre. La càtedra d'Historia de Catalunya es donarà a la mateixa hora, els dilluns, dimecres i dissaptes, començant el dia 10 d'octubre. El local és el de l'Ateneu Barcelonès, per a totes les càtedres.

La matrícula continúa oberta en la secretaría dels Estudis, Bisbe, 5, de 10 a 1 i de 5 a 8.

Govern civil

Vaga de barbers

Ahir a quarts d'una de la matinada, un sereno i un vigilant del carrer d'Asturies (Gracia) sorprengueren a dos vaguistes en el moment en que acabaven de rompre els vidres d'una barbería del núm. 5, de Francisco Roig, havent tirat a dins dues ampolletes plenes d'un líquid que digueren ignorar de quina mena era, però que despedía una gran fetor.

A una finestra de la mateixa botiga hi fou trobada una altra ampolleta, resultant contenir alcalí volàtil (amoniac).

Els vaguistes Joan Fontané, de 20 anys, i Joan Adell, de 26, foren posats a disposició del delegat de policía.

Els sense feina

Cada dia va aumentant el nombre d'obrers sense feina que's presenten al Govern civil sol·licitant socors o passatges gratuits per a les seves respectives poblacions.

Entre els sol·licitants hi hà moltes criatures i moltes dònes.

Sembla que'l governador ha pogut observar que companys seus d'altres provincies i alguns alcaldes de poblacions populoses fan venir a Barcelona a tots aquells que no tenen manera de viure.

I com que això és en perjudici dels obrers catalans i dels immigrants veritat, el governador ha pregat al ministre de la Governació que dicti una circular dirigida a governadors i alcaldes, encaminada a evitar aquests abusos.

Ademés, ha pogut observar el senyor Andrade que alguns patrons han expedit certificacions a varis obrers falseiant la data en que aquests varen acabar la feina.

El governador va dir que de seguir aquest abús, es proposa procedir contra els esmentats patrons.

Els restaurants gratuits

El governador ha celebrat una conferencia amb l'alcalde accidental sobre'l funcionament de restaurants gratuits que's proposen instal·lar molt aviat a les barriades obreres.

Súbdits turcs

Els súbdits turcs que varen arribar a Barcelona fa prop d'un mes procedents de Bilbao, han visitat al governador per a parlar-li de les diferencies que tenen amb la Companyía navilera.

Se'ls va obligar a desembarcar del vapor en quee's dirigien a l'Havana, assegurant-los que'ls seria tornada la diferencia de l'import del passatge, mes ara se'ls hi posen moltes dificultats.

El governador estudia la manera de embarcar-los cap a l'Havana.

Els que tornen de la feina

Durant el dia d'ahir varen començar a arribar a Barcelona molts obrers espanyols dels que una vegada començada la guerra van marxar a França per a treballar al camp.

Van estar al Govern civil algunes comissions d'aquests obrers, sol·licitant bitllet gratuit per a marxar a les seves respectives poblacions; mes, se'ls va constatar que portant diners no's facilitava l'esmentat bitllet.

Visites

Han estat a visitar al senyor Andrade una comissió de senyores patronadores del cine infantil, i l'inspector especial de Duanes don Emili Vázquez.

Per a la navegació

Ahir tarde, i prèvies minucioses proves verificades pels enganyers senyors García Faria, Cabestany i Serret, quedà instal·lada la il·luminació per incandescencia de vapor de petroli a pressió en el Far del Llobregat, qual sistema de il·luminació se utilitzarà en lo successiu, amb notable ventatja per a la navegació.

Les «bravias»

Ahir, a darrera hora de la tarde, en un cau de mala nomenada que hi hà molt aprop de la Rambla del Centre, va succeir un lamentable incident.

Sembla que una de les noies que fan d'«artista» a l'esmentat local, sostenía relacions amb un jove, qui havía abandonat feia poc a un'altra artista que treballa a un teatre-concert del Paralelo, que tampoc gosa de bona fama.

I aquesta va presentar-se de cop i volta i va increpar a la seva companya d'«art», i de les paraules va passar a les obres, fent-li mal de debó.

El senyor Bravo i Portillo va dir als periodistes quan aquests es trobaven al Govern civil, que la que havía rebut era al dispensari i que les ferides que tenía eren de pronòstic reservat.

Llicencies per a us d'armes

A 56 pugen les llicencies per a us d'armes expedides durant el present mes per l'inspecció de seguretat, trobant-se classificats en la següent forma: una de primera, una de segona, nou de tercera i 43 de quarta.

Municipi

Els radicals tal com són

Es curiosa la manera com els radicals, a cada cas pràctic, prescindeixen dels seus programes i fan lo contrari de lo que predicaven.

Ningú més que ells en mitings i periòdics, sobretot en temps d'eleccions, es mostra més amic del «pueblo» i més adversari de la classe capitalista i dels «odiosos privilegios».

I, no obstant, ve la pràctica i al tractar-se, per exemple, de l'important assumpte de la neteja pública, el senyor Bofill i Matas demostra com els radicals es posen resoltament al costat de una poderosa companyía. Ve la no menys important qüestió de l'allargament del carrer den Balmes on lluiten els interessos de la ciutat i els d'alguns particulars, i veiem com els radicals es posen amb no menys resolució al costat dels particulars i en contra de la ciutat.

Es toca l'assumpte de l'ampliació del servei de cadires, i els radicals com un sol home fan un regal esplèndid al concessionari en perjudici de l'Erari municipal.

Es tracta de lo de la plaça de les Glories Catalanes, i igualment defensen els interessos d'un particular en contra dels de la col·lectivitat.

I en tots aquests assumptes, els regionalistes, «defensors dels privilegiats, amparadors dels rics, adversaris del poble» com afirma amb sa estupenda eloqüencia el senyor Juncal, han sigut els que han sostingut els interessos del poble contra els atacs dels comediants del radicalisme.

Barcelona bé prou que s'hi fixa i ja coneix a uns i altres.

L'alcalde s'ha dirigit a la comissió de Escorxadors, per a que estudii amb interés les queixes dels abastadors respecte a les males condicions de l'escorxador de Sant Martí.

Les entitats artístiques d'aquesta capital han dirigit una instancia a l'Ajuntament demanant que siguin oberts treballs de decoració dels edificis públics i ornat monumental dels carrers i places, per a que durant aquests temps no cessin les iniciatives privades i els encàrrecs particulars, els artistes puguin trobar ocupació.

Al mateix temps demanen que en el cas d'acordar-se la realització d'aquells treballs se concedeixi a cada una de les entitats artístiques la facultat de nomenar als artistes més necessitats per a l'execució de les obres. Fent constar que simultàniament han dirigit una instancia semblant a la Diputació provincial.

Denunciada la existencia de centenars de rates a un solar proper a la casa núm. 704 de la Granvía, l'alcalde ha donat ordre per a que la brigada sanitaria adopti amb tota urgencia les mides conduents per a l'extinció de dits animals.

A l'Alcaldía es reuneixen antecedents per aplicar correctius severs a les carnicerías, tendes i botigues de queviures que han pujat els preus d'alguns articles sense motiu justificat.

També's tracta d'evitar que's formi cap «trust» de proveidors de carn, a qual fi s'arribarà, si és precís, a que sigui l'Ajuntament el proveidor.

L'alcalde va firmar ahir el lliurament per a pagar el cupó i amortitzacions que corresponen a 1 d'octubre.

Pugen a 1.800.000 ptes.

L'Alcaldía projecta demanar a la Junta de la Cambra de la Propietat que usi de sa influencia per a conseguir que no s'extremi el rigor en els desahucis.

La Casa de Correus.

Avui estarà obert el registre de Cà la Ciutat de nou a una, de quatre a set i de nou a dotze, per a l'admissió de les ampliacions dels projectes senyalats en el primer concurs destinat a edifici de Correus i Telègrafs.

Teatres

ROMEA.—Dissapte començarà a actuar en aquest teatre la companyía cómico-dramática den Francisco Fuentes, amb l'Antonia Arévalo de primera actriu, i els primers actors Francisco Fuentes (fill) i Enric Moreno.

En el llarg repertori que'ns promet, figuren les estrenes a Barcelona de «El Destino manda», de l'Hervieu i Benavente; «El Embrujado», den Valle Inclán; «Los Náufragos», den Santiago Rusiñol; «La Consulesa», dels Quintero; «Elon Pitt», den Morera Galicia, i algunes altres.

De les obres inèdites que s'estrenaràn, se'ns dóna la següent llista:

«Romance de lobos», den Valle Inclán; «La princesa Malena», den Maeterlinck (traductor, Martínez Sierra); «Macbeth», den Shakespeare (traductor, Morera Galicia); «Barbero de Sevilla», den Beaumarchais (traductor, Alarcón i Godoy); «La gran familia», de l'Adrià Gual; «El inválido», de l'Insúa i Catà; «La tizona», den E. Alarcón i Godoy; «Para ser dichoso...», den Ramón Campmany; «El viaje de los Tembleque, den Narcís de Palmer; «Renacer», den Frederic Urales; «El grito de la libertad», de N'August Fochs; «El encuentro», den Pierre Buton (traductor, S. Arnaez); «La rebelde», den Devoció (traductor, S. Arnaez).

BOSC. — Digna de tota lloança és la tasca feta en aquest teatre per la companyía que, baix la direcció del primer actor Sr. Goula se n'ha fet merexedora, congregant an aquest teatre una concorrencia tan nombrosa com distingida que no's cansa d'aplaudir el treball que cada un d'ells i tots en conjunt porten a cap.

En la funció inaugural reberen una ovació, tant el senyor Goula com la senyora Parreño, a l'aparèixer en escena. Aixís l'un com l'altra cumpliren com ells saben fer-ho interpretant «La Dida».

La senyoreta Mestres interpretà «La filla del mar» en forma molt justa. El senyor Bové cumplí amb molta voluntat en el «Pere Martí», aixís com tots els demés actors.

En les comedies representades «La mitja taronja» i el «Joc dels disbarats», poguèrem apreciar un conjunt digne de tot elogi que honra a tots i al director de la companyía.

Diumenge passat posaren en escena «La Mare», en la que's distingí la senyora Parreño en la protagonista com també la Mestres (R.), en la «Isabel» i la Mestres (A.) fent un «bailet» digne de tot elogi; dels actors cal fer esment del senyor Goula, fent un «Albert» com ell sab fer; en Bové, en el «Manuel», bastant just, aixís com el senyor Pujol fent en «Carmona» amb tota conciencia, i cumplint dignament en Llano i en Sirvent en sos respectius papers, i de la mateixa manera les demés parts.

Per avui s'anuncía una funció en honor del mestre Guimerà, representant-se les obres del mateix, «María Rosa», per la Mestres, i «La Baldirona», per la Parreño, assistint a l'acte l'autor, per lo que és d'esperar que el públic correspondrà avui, com ha vingut fent-ho els altres dies, demostrant aixís que el nostre Teatre viu i viurà sempre.

MES TELEGRAMES
I TELEFONEMES
DE "LA VEU DE CATALUNYA"

(PER TELEFON)

La «Gaceta»

Madrid, 30, 10 matí.

La «Gaceta» publica:

Resolent dubtes sobre el sentit i alcanç de l'article 10 del reial decret de 27 d'abril de l'any actual relatiu a oposicions a notaries.

Declarant que els espanyols que hagin complert 17 anys el dia 24 de octubre pròxim podràn pendre part en les oposicions per a places d'aussiliars tercers del cos aussiliar d'estadística.

Prorrogant per a tot el mes de octubre el plaç de matrícula oficial en les Escoles Normals.

Reial ordre relativa a col·locació dels professors dels suprimits estudis elementals de mestres.

Anunciant que el sorteig de aspirants i les oposicions del cos de vigilancia es verificaràn el 2 de octubre pròxim.

Llista dels aprovats en els exàmens de ampliació de idiomes que sol·licitaren varis secretaris intèrpretes de Sanitat exterior.

Deixant sense efecte la circular de la Direcció general de Sanitat exterior de 22 d'abril últim relativa a l'estat sanitari de Hong-Kong (Xina).

Anunciant que el Govern de Italia sotmet a règim sanitari les procedencies del Pireu, per haver-se comprovat la existencia de peste bubònica.

Prorrogant fins el 25 de octubre pròxim el plaç per a la presentació de documents pels aspirants a peons caminers.

Anunciant trobar-se vacants varies notaries, entre elles una de primera classe a Barcelona, altra de segona a Granollers, i dúes de tercera a la Seu d'Urgell i Pobla de Segur.

La vaga de Gijón

Madrid 30, 4'15 tarde.

La comissió d'obrers de Gijon ha sigut rebuda pel senyor Sanchez Guerra.

La primera impressió d'aquest a l'observar l'actitut en que's presentaven els comissionats no fou molt optimista, fent sospitar que havíen fracassat les gestions d'arreglo.

Els obrers arribats de Gijon no sols han desaprovat les dúes bases anunciades per telèfon sinó que les restants, que's creien acceptades textualment, venien quasi totes elles modificades.

En vista d'això el ministre proposà sotmetre la qüestió a un arbitratge, no essent aquest acceptat pels obrers per no considerar-se aquests suficientment facultats per això.

El senyor Sánchez Guerra els ha dit que estava disposat a inhibir-se de tota actuació i en lo successiu se limitaría a vetllar per l'estricte cumpliment de la llei i a garantir la llibertat del treball.

L'estat de la Reina

El deslliurement de la Reina Victoria és esperat per a mitjans d'octubre.

S'assegura que'l part oficial de trobar-se en el novè mes d'embraç s'ha donat a la publicitat amb algun retràs.

Metge de Cambra

El Rei ha nomenat metge de Cambra al reputat doctor don Ricart Varela.

Firma del Rei

De Guerra.—Decret reglamentari referent a la distribució de forces del cupu de 1915.

De Marina.—Proposant per al destí de quefe d'Estat Major de l'apostader de Cartagena al capità de navili de la escala de terra don Francisco Solis.

Id. per al comandament de la provincia marítima de Valencia al capità de navili don Agustí Cuesta Lopez.

Firma de Guerra

Madrid, 30, 9'15 nit.

Fixant en 70.000 el nombre d'homes que han de constituir el cos total en files corresponent a l'any actual i disposant la seva distribució entre les caixes de recluta.

Concedint la gran creu del Mèrit Militar al comandant d'infantería de Marina don Ramón María Peris Rebollo per serveis de campanya a Larache des del 25 de juny de l'any passat.

Id. la creu blanca del Mèrit Militar al metge major de sanitat don Celestí Moreno Ochoa en recompensa dels seus extraordinaris serveis professionals en el tabor núm. 2 de les tropes de policía marroquí.

Els nous capitans de E. M.

En el local del dipòsit de Guerra s'ha verificat en la tarde d'avui l'acte de cenyir la faixa als nous capitans d'Estat Major.

Invitats pel director de l'Escola Superior de Guerra han assistit a l'acte el ministre de la Guerra, el capità general de la regió, les demés autoritats militars i quefes de secció del ministeri de la Guerra.

Expedició al Pol

Vigo. — A bord del vapor anglès «Uruguayo» ha passat cap a Buenos Aires l'explorador antàrtic capità Ernest Hakleton.

Havía sortit cap a Anglaterra fa unes setmanes per a despatxar assumptes de familia i per aquesta causa no embarcà en el vapor «Lanegra», on van 12 homes de ciencia companys d'expedició.

El capità Hakleton formà part de la expedició Scott, de 1901 a 1903, que no arribà al Pol.

En 1907-1908 hi anà manant altra expedició que arribà a 97 milles del polo Sur, descubrint el polo magvètic.

L'actual expedició s'anomena Trasatlàntic Imperial.

La componen dos vaixells: el «Aurore» i l'«Endurance», que han sigut construits exprofés.

Els espedicionaris recorreràn sobre'l continent antàrtic 1,800 milles, passant dos mesos en la regió elevada, que té 12,000 peus sobre'l nivell del mar.

En la estació d'hivern es quedaràn 8 homes.

Un dels dos vaixells anirà al costat oposat del continent amb 20 homes.

Els expedicionaris porten 97 goços esquimals.

També porten 5 trineus amb ales mogudes per vapor.

La espedició costa 60.000 lliures esterlines. El Rei Jordi en donà 10.000; un filantrop escocès, 24,000 i lo restant es reuní per solsscripció popular.

Els flequers de Valencia

Valencia. — Els flequers s'han dirigit a l'alcalde manifestant-li que en cas de aumentar el preu de les farines es veuràn obligats a sospendre l'alaboració de pà.

Un succés

Ciudad Real. — S'han rebut noticies de Alcázar donant compte del següent fet:

Dos subjectes es presentaren en el despatx del director de la presó i després d'algunes giragonces li manifestaren tracamet que vonlien penetrar a la celda d'un reclús per a assassmar-lo, oferint-li 1,000 pessetes si els donava facilitats per a realitzar son plan.

El director els entretingué hàbilment i avisà a la guardia civil, presentant-se la força, la qual detingué als dos subjectes.

S'ha comprovat que aquests anaven decidits al seu objecte.

El prés a qui volien matar s'anomena Ayuso.

El succés es relaciona amb òdis per questions polítiques.

Cl usura de l'Assamblea patronal

Madrid, 1, 12'30 matí.

En el Teatre Espanyol s'ha celebrat la sessió de clausura del Congrés de Federacions Patronals.

Assisteixen moltes senyores, que sóu obsequiades amb rams de flors.

La presidencia la ocupa el ministre de Foment i els senyors Sabadell, Zurano, Gasol, Escorsa, Marco, Cano i Belda.

Aquest darrer dóna començament a l'acte amb la lectura de l'acta de la sessió inaugural.

Parla a continuació el senyor Pintó, representant de la Unió Gremial de Barcelona.

Fa l'apología de la classe mitja, desposseída del favor oficial.

Creu que per efecte de l'impuls social de l'obrer i preponderancia del capital sufreix les conseqüencies de la lluita.

Aprofita la ocasió present per a buscar l'apoiament oficial per a la millora de la classe mitja, en termes que delimiti amb l'Estat la tributació progressiva sobre les demés classes socials.

Considera precisa la reorganització de la classe patronal, el primer pas de la qual s'ha donat en aquest Congrés. (Aplaudiments.)

Don Bartomeu Montañés, de Valencia, diu que com obrer que fou durant llarg anys i com patró en l'actualitat, pot parlar amb convencument de causa.

Fa referencia al Montepiu obrer que serà un fet quan el Govern vulgui; car l'imposa la necessitat de socórrer als que donen la seva vida al treball.

Demana l'apoiament dels poders públics per a la reforma.

Recomana la propaganda de tots els federats en aquest sentit.

El senyor Gallard parla en nom del comerç.

Es dirigeix al ministre dient-li que les classes patronals desitgen posar-se al costat del Govern per a bé de la nació i benefici de la industria i del comerç.

Desitja que les classes patronals formin part de l'Institut de Reformes Socials.

Necessiten, ademés, protecció econòmica.

Per això serien un bé els Museus arancelaris, car amb ells tindríen coneixement dels valors de les primeres materies.

Don Lluis Gonzalez, president de la Federació madrilenya, encareix l'esperit d'associació.

Recomana l'activa propaganda regional.

El senyor Sabadell, president del Congrés, comença dient que potser resultin un xic descarnades les seves manifestacions.

Explica com va començar l'Unió Gremial i diu que va començar essent un equívoc.

Se refereix després a les relacions dels industrials amb el Govern, el qual, en la majoría dels casos, és el culpable del divorci que s'observa entre uns i altre.

Si el Govern exposés la veritat de la situació en que es troben els interessos nacionals, cabríen aussilis al poder públic, que ara no es donen per no tenir orientació.

Nega que la classe patronal sigui enemiga de l'associació obrera i afirma que ambdós elements, el patronal i l'obrer, tenen un interès comú, que és el de la tranquilitat en el treball.

A lograr això tendeixen els esforços del Congrés que avui se clausura.

Per a demostrar-ho es demana als Governs que, abans de confeccionar lleis socials, escoltin el parer d'obrers i patrons.

Termina dient que les energíes que es gasten en les lluites entre patrons i obrers, seria millor que s'empleessin en millorar el valor del treball i el bé social. (Grans aplaudiments).

El senyor Alonso, de la Cambra de Comerç, s'associa al desig dels discursants.

El senyor Zurano, president del Círcol Mercantil de Madrid, fa ús de la paraula per a recomanar a tots que perseverin en l'estudi i en el treball i fiin més en el propi esforç que en l'apoiament agè.

Fà el resum dels discursos el ministre de Foment, dirigint efusiva salutació a les senyores que honren l'acte amb sa presencia.

Diu que no vol perdre el temps en promeses, car és més aficionat a practicar que a oferir.

Assegura que el Govern estudiarà amb afecte i detingudament les conclusions d'aquest Congrés, per a atendre a n'aquelles que en la mida de lo possible puguin ésser ateses.

Recull tot quant s'ha dit sobre la situació de la classe mitja i reconeix que està molt necessitada de millorament.

Sobre ella pesen grans obligacions i està mancada de la protecció governamental.

Sols ens ocupem — diu — de la classe mitja quan té un aspecte social tangible en la industria i en el comerç.

Agrega que les idees que aquesta classe porti a la Junta de Iniciatives, seràn ben acullides.

Respecte a la Borsa del Treball i altres solucions que proposa aquest Congrés, manifesta que formen part del programa del Govern i aquest els ht ha de prestar preferent atenció.

Desitjaria que la paraula «lucha» desapareixés del lèxic castellà quan se refereix a les relacions entre el capital i el treball.

Acaba recabant l'apoiament de tots per a que el Govern pugui seguir realitzant la seva tasca social, i després de breus frases del senyor Sabadell se dona per acabat l'acte.

Aquesta nit s'ha celebrat en el «Palace Hotel» el banquet oficial amb que la Federació Patronal ha donat per acabades les seves tasques del Congrés.

Ha ocupat la presidencia el ministre de Foment, seient al seu costat els individus que han dirigit els debats de l'Assamblea.

Als postres se pronunciaren els brindis de rigor.

El senyor Rose ha fet un complet elogi de la premsa en general, dedicant especial atenció a la de Barcelona, de la que diu que recull sempre amb afecte quants assumptes representen expansió dels interessos de l'industria i del comerç català i espanyol.

En nom de la Cambra de Industria de Madrid ha parlat don Eduard Estelat, qui ha fet un complet elogi del treball realitzat per l'Assamblea.

En el mateix sentit s'expressaren tots els representants de provincies, fent el resum dels brindis el senyor Sabadell.

Subastes

Han sigut senyalades per al dia 23 d'octubre les subastes del lloc del Congost, en la carretera de Barcelona a Ribes, gestionada pel diputat senyor Plaja i la de la carretera de la de Lleida a Flix; a Reus, gestionada pel diputat senyor Macià.

Foc

Càdiz.—Comuniquen de Tarifa que un incendi ha destruit una casa i onze piles de suro de la Companyía Francesa, valorats en 400 mil pessetes.

Del Marroc

De Cádiz

Madrid, 30, 10 matí.

Cádiz.—A les nou de la nit ha sortit cap a Larache i Arcila el vapor «Canalejas», portant 24 quefes i oficials, 85 soldats de infantería de marina i 60 de diferents cossos.

Porta també 3,500 sacs de farina, 44 de pólvora i gran càrrega general.

FERRER, FISA I ALSINA

GRANS MAGATZEMS DE

CRISTALLERIA, PISA I PORCELANA

GRANS TALLERS DE DECORAT

Posen en coneixement de la seva distingida clientela, que acaben de rebre de les casas més importants, del país i del estranger, les últimes novetats en Cristall, Pisa, Porcelana i Articles de Fantasia. Immens assortit en Figures de porcelana i de metall, Bomboneres, Majóliques, propios per a regals, etc., etc.

Grans existencies en vaixelles, jocs de café, de dolços i taceria, en blanc, darrers models, decorantse a gust del comprador en els seus

TALLERS DE DECORAT

Jocs de café i thè, Vaixelles de pisa i porcelana — Formes modernes. Decorats novetat. Especialitat de la casa.

Jocs de cristalleria de Baccarat, de Bohemia i del país, en llis, gravat, talla i decorat.

Serveis per a Restaurants, Col·legis i comunitats religioses

Sifons, taps mecànics i accessoris

EXPEDICIONS A PROVINCIES

Vendes a l'engrós i detall: Borrell, 91 al 97 - Barcelona

Ingressos de la Companyía de Ferrocarrils de Madrid a Saragossa i a Alacant

LÍNIES	Kilóms. en explotació	Ingressos des de'l 1 al 10 setembre 1914 Ptes. Cénts.	1913 Ptes. Cénts.	Diferencia Ptes. Cts.	Ingressos des de'l 1 de janer al 10 setembre 1914 Ptes. Cénts.	1913 Ptes. Cénts.	Diferencia Ptes. Cts.
Antiga xarxa	2.945	2.708.106'87	2.966.585'67	— 258.494'80	84.912.694'90	85.811.175'55	— 898.480'65
Xarxa catalana	719	829.971'03	1.002.840'93	— 181.863'93	24.099.72'21	21.612.712'10	— 611.981'84
Tota la xarxa	3.664	3.529.971'97	3.969.426'60	— 441.351'73	88.912.418'11	91.423.877'65	-1.510.462'5

Barcelona 29 de setembre de 1914.—El secretari del Comité, *Felip Blanc*.

NOTICIES

DE BARCELONA

El prop-vinent diumenge, dia 4 d'octubre, a les deu del matí, faràn sa professió, en la Casa-Mare de l'Institut de Religioses de Nostra Senyora de la Mercè, les novicies Sor María Nolasch Juiz i Sor María del Remei Pardinilla, apadrinant-les el germà d'aqueixa última, don Francesc Pardinilla. Predicarà el P. March Mas, C. M. F.

— Als nois raquítics o malaltiços, lo que més els enforteix i millor els prova és la CARN LIQUIDA Valdés García.

El dia 10 de l'actual mes d'octubre, acabarà la inscripció d'alumnes en l'Institut de Barcelona per a la segona ensenyança de la dòna, que de cinc a sis de la tarde s'efectúa en l'Institut General i Tècnic.

S'explicaràn les següents materies: curs preparatori complet, Geografíes, Histories, Aritmètica, Algebra, Geometría, Trigonometría, Castellà, Llatí, Francès, Caligrafía, Religió, Gimnasia, Dibuix, Literatura, Psicología, Lògica, Etica, Dret, Física, Química, Fisiología i Higiene, Historia Natural i Agricultura.

Les ensenyances seràn completament gratuites.

— Avui, primer d'octubre, inauguració del nou local de la casa ORPHEUS, plaça del Beat Oriol, 9, davant la iglesia del Pí.

Els moços d'Esquadra de Torelló han detingut a un home que, estant borratxo, movía escàndol a la vía pública i escometía als transeunts.

—Els del Prat de Llobregat han capturat a una minyona de servei reclamada pel jutge de Viladecans.

—Els de Piera comuniquen que al pas a nivell del «Camí Romeu» el tren número 14 agafà i destrossà un carro plè de portadores de raims, quedant mort el cavall. El carreter es lliurà d'ésser agafat.

—No compreu cadires de Mèdula a l'estranger, se fabriquen al P. de Gracia, 115.

Fou curat al dispensari de Gracia un noi de 14 anys, pulidor de metalls, de una ferida incisa a una cama, produida, segons digué, en el taller del carrer del Bruch, 117, per haver-li tirat un brunyidor l'encarregat de la casa.

Se'n va passar denuncia al jutjat.

— Donya Angela Mariana de Martínez Vargas ha adquirit un hermós automòbil «Berliot» amb carrosería «landaulet» que està exposat en l'AUTOMOVIL SALO, Plaça de Catalunya, 20.

Ahir matí, a quarts de sis, hi hagué foc a un magatzem de draps del carrer de Santa Madrona, no havent près peu gracies a la llestesa amb que hi han concorregut els veins.

— Dilluns ganga en pots EL ALUMINIO. — Ronda de Sant Antoni, 68.

—El dia 5 del present mes d'octubre, contraurà matrimoni el nostre amic i company don Joan B. Torroella, advocat i dipositari de la Diputació, amb la distingida i gentil senyoreta María Teresa i Comas.

L'acte tindrà lloc al cambril de la Mare de Déu de Montserrat, en el seu Santuari.

Els desitgem moltes felicitats.

— Llet condensada marca EL PAGES. Es catalana i la millor.

Estat atmosfèric d'Europa el 30 de setembre, comunicat per la Societat Astronómica de Barcelona, segons els telegrames rebuts de l'Observatori Central Meteorològic:

Pels datos meteorològics rebuts de Noruega, Bèlgica, França, Portugal, Espanya i Azores, s'ha pogut comprovar que continúa una zona d'alta pressió, cubrint tot el centre i SO. d'Europa, continuant també al N. de Russia i Escandinavia una depressió. El màxim de 772 m/m correspón a París i el mínim de 757 m/m a Bodo (Escandinavia).

El barómetre baixa al SE. d'Espanya i puja al restant.

Maror a La Mancha i Golf de Lyó.

—CONYAC BARBIER és el millor.

Els ebanistes cadirers i barnicadors tindrà reunió general extraordinaria demà, divendres, a les nou de la nit, al carrer d'Aribau, 21, interior.

—Fonògrafs i Discos Odeón i Fonotipia, nou repertori, carrer Santa Agna, 21.

Demà, divendres, tindrà lloc, a dos quarts de deu de la nit, la primera lliçó del curs de Geografía Econòmica en la Societat de Geografía Comercial, plaça de Santa Agna, 4. Durat dit curs s'aniràn explicant les noves orientacions econòmiques produides per l'actual conflicte europeu.

Continúa oberta la matrícula.

—Fosfo-Glico-Kola-Lecitinat, cura debilitat. B. Doménech. Ronda Sant Pau, 71.

Per acord de la Dirección de la Escola d'Institutrius i altres carreres per a la dòna, queda prorrogada la matrícula de les diferentes ensenyances que's donen en la sosdita Escola fins al dia 15, inclusiu, del present mes d'octubre. En la Secretaria, carrer de Sant Sever, 5, principal, de quatre a set de la tarde, es facilitaràn programes i quants detalls convinguin als pares o encarregats de les alumnes.

— No compreu Lavabos, Banys, Vaters, etc., etc., sense abans visitar la gran exposició de la casa Lacoma G. Passeig de Sant Joan, número 44. Preus ventatjosos.

Acabades les vacacions d'istiu, la secció de Catalunya del «Club Alpino Español» renúa altra vegada ses tasques, organitzant per al diumenge, dia 4, una excursió a Sant Llorenç de Munt.

El punt de reunió serà la estació del Nort, a les set del matí.

S'ha de pendre bitllet fins a Tarrassa.

Avui dijous, l'Institut Català de les Arts del Llibre inaugura les classes de sa Escola Pràctica Professional, havent-se matriculat en les diferentes assignatures que constitueixen la ensenyança tècnica, un número d'alumnes proporcional al de l'any passat.

El Vicari Capitular doctor Palmerola, ha firmat els nomenaments de vicari a favor dels següents sacerdots:

De Sant Esteve de Castellar, a favor de mossèn Enric de Miró i Villavechia; mossèn Joan Playà Ballvé, de Sant Andreu de la Barca; mossèn Josep Roca, de Granollers; mossèn Enric Tutusaus, de Piera; mossén Pere Santacana, de Sant Joan i Sant Josep, de Mataró; mossèn Miquel Mendoza, de Viladecans; mossén Josep Torres, de Sant Boi de Llobregat; mossén Pau Ferret, de Sitges; mossèn Jaume Bigas, de l'Immaculada, de Vilanova i Geltrú; mossèn Josep Blancher, de Parets; mossèn Jaume Güell, de Sant Sadurní de Noia; mossèn Josep Aruela, de Domenys; mossèn Pere Bosch, de Capellades; mossèn Joan Ugues, de Teyà; mossèn Josep M. Andreu, de Premià; mossèn Salvador Ester, de Vilarodona; mossèn Joan Galmany, de Torrelles de Foix, i mossèn Manuel Castells, de Pobla de Claramunt.

Telegrames detinguts per no trobar a llurs destinataris:

De Perpinyà, a Emili Martinez, carrer de Pelayo, 58.

De Ivry-la-Bataille, a Soullain, Refugi francès.

De Cadiz, a Assumpció Aldecoa, carrer del Camp, 20.

De Calella, a Josep Llorens, Ponent, 58, segona.

De Oràn, a Soler, Cordero, 3, botiga.

De Bañeza, a Ramir Perez, Escudillers, 52.

De Madrid, a Idoate, Hótel Europa, Boquería, 12.

De Alcudia, a Miquel Ordinas, Mallorca, 254.

De Albacete, a Duràn, Epedidor, número 574-25 a.

Tribunals. — Senyalaments per a avui, dia 1 d'octubre:

Audiencia Territorial. — Sala primera: Executiu, D. Martorell contra J. Bonastre.

Sala segona: Menor quantía, J. Galofre contra J. Valeta.

Menor quantía, A. Ferré contra R. Figuerola.

Audiencia Provincial. — Secció primera, judici per rapte.

Secció segona, dos incidents. Judici per jurats per homicidi contra D. T.

Secció tercera, judicis orals per lesions contra J. B. i per estafa contra J. R.

Durant les hores que va estar de guardia el jutjat de l'Audiencia, es van instruir 17 diligencies.

Vapors entrats ahir al port:

«Castor», de Amsterdam; «Miguel M. Pinillos», de Móbila; «Villena», de Cartagena; «Mahón», de Mahó; «Harsleywood», de Newport; «Jorge Juan», de Valencia.

Ahir matí es va reunir a la Comandancia de Marina la comissió dictaminadora, per a veure si hi hà lloc a formar causa pels danys ocasionats pel vapor «Monte Toro», a un bot de vela. Es va acordar no haver-hi lloc al sumari.

Telefonemes detinguts per no trobar als seus destinataris.

De Vilatorta, a Miquel Amorós, Aribau, 54; de San Sebastián, a Carolina Martí, Aribau, 106; de Cartagena, a Intercanvi; de La Garriga, a Miquela Navarro, Avinguda de la República Argentina, Sant Gervasi.

Tribunal Industrial. — Senyalaments per a avui:

Avant-judicis. — A les nou del matí — Núm. 1.091, per accident de treball de l'obrer Guillem Asensi contra «Riegos y Fuerzas del Ebro».

Núm. 1.093, per reclamació de salaris de l'obrer Joan Vidal contra el patró Josep Carreté.

Judicis. — A les deu. — Núm. 951, per reclamació de salaris de l'obrer Magí Anglada i dos més contra el patró Joan Gallofré. Jurats patrons: Ruiz Balañá i Pallejà. Obrers: Caballé, López i Matamala.

A un quart d'onze. — Núm. 1.053, per accident de treball de l'obrer Antoni Medina contra «Mútua Regional». Jurats patrons: Arbós, Monteys i Vila. Obrers: García, Lloret i Morales.

A dos quarts d'onze. — Núm. 927, per reclamació de salaris de l'obrer Joaquim Mir contra el patró Salvador Miquel. Jurats patrons: Mesquida, Cirici i Domenech. Obrers: Viure, Betriu i Llorens.

El president accidental de la Cambra de Comers, don Joaquim Cabot, s'ha dirigit al quefe del Govern, al governador del Banc d'Espanya i al president de la Junta d'Iniciatives, apoiant la petició de la Cambra de Comerç d'Espanya a Londres sobre'l servei de pagos i cobros a Espanya per nostre Banc Nacional per compte dels Bancs i particulars d'Anglaterra.

La Societat Barcelonina d'Amics de l'Instrucció celebrarà sessió el dissapte vinent, a dos quarts de dèu de la nit, a la sala d'actes del Foment del Treball Nacional, llegint don Emili Asencio sa ponencia sobre «Edificis escolars a Barcelona», que's sotmetrà immediatament a discussió. També es donarà compte dels dictamens presentats pels jurats calificadors en el concurs extraordinari.

Molt lluits resultaren tots els actes celebrats el diumenge passat pel Centre Catòlic Obrer de Sant Vicens de Paúl, amb motiu de celebrar sa festa patronal.

En la solemne vetllada que baix la presidencia del Dr. Josep M. Baranera al qual acompanyaven el president del Centre Dr. don Josep M. Gich, don Francisco Faner, president de la comissió d'escoles, i demés senyors que formen la Junta Directiva de dit Centre, fou aplaudidíssim per la perfecta execució de totes les peces que integraven el programa la important agrupació choral Orfeó Canigó, aixís com el notable violinista senyor Fuster i les professores de piano senyoretes García Rodríguez i Marina Fernàndez, el baríton senyor Carcereny i el pianista don Francisco Carcereny.

Al final de dit acte el Dr. Baranera pronuncià un eloqüent discurs elogiant la labor social que realitza dit Centre en aquella populosa barriada en les múltiples seccions que per a favorir a l'obrer té establertes.

En el local de la societat choral «Catalunya Nova», diumenge hi hagué una reunió dels representants de corporacions a les quals invità per a aliviar la situació dels obrers en vaga a conseqüencia de la guerra.

Se nomenà una comissió composta de En Vicens Vidal, de «Catalunya Nova»; pels orfeonistes, En Joan Ribas, de l'Orfeó «Canigó»; pels Ateneus, En Josep Tolosa, de l'Ateneu Obrer de Gracia; pels esperantistes, En Joan Blanch, del «Esperanto kaj Patrujo», i pels chors no federats, En Josep María Torres, del «Nova Barcino».

Aquesta comissió ha acordat fer una capta pública durant la funció de les dues places de toros de Barcelona i dipsoitar lo que's recaudi a la entitat bancaria coneguda pel nom de Caixa Vilumara.

Acordà també fer saber a les autoritats la seva constitució i que té un domicili al carrer de Semoleres, 10, principal, aon hi funcionarà de quatre a set de la tarde i de nou a dotze de la nit.

DE FORA

—La tan interessant revista científica «Iberia», orgue de l'Observatori Meteorològic de Tortosa, en son darrer número s'ocupa, baix el punt de vista científic, de les modernes armes de combat dels exèrcits i especialment d'un'arma naval de les més enginyoses, el torpill automòbil, un curiós prodigi de mecànica. L'article va firmat per l'enginyer senyor Campalans.

Ofereix en aquest número, entre altres notes: Combat de Helgoland, fronteres d'Alemanya i Austria amb França i Russia, el conflicte industrial anglogermànic, l'artillería anglesa, aerotècnica experimental, la fotografía amb els raigs calorífics, la fotografía nocturna, l'Institut geològic d'Espanya, l'Associació espanyola per al progrés de les ciencies, etc., etc.

— Mort trista o vida alegre

Vivim en plena febre de negocis, cada ú en sa esfera d'acció desenrotlla sobreactivitat impossible, atropellant l'organisme, engendrant una debilitat espantosa i un excés de fluid nerviós que'ns aniquila i ens priva d'una són tranquila i d'una nodrició feliç. Aquests estragos es curen radicalment, al poc temps, prenent una cullerada diaria d'Aixarop de HIPOFOSFITS SALUT, únic remei per a combatre la neurastenia i l'hipocondría, el mal de cap i el tremolor de les cames.

Vintitres anys de meravellosos resultats. Si s'ofereixen similars rebutgin-se.

Necrología

A la població de Pineda ha mort, després d'haver rebut fervorosament els Sants Sagraments i la Benedicció Apostòlica, donya Ramona Camaló i Llivi, viuda d'Esquirol i Soler.

La mort de tan bondadosa dama haurà sigut sens dupte sentidíssima, no solament en aquella població, sinó també entre les nombroses relacions que la seva distingida familia té en aquesta ciutat, l'afecte i les simpatíes de les quals s'havía guanyat la finada amb el seu caràcter afable i bondadós, sentiments caritatius i demés dots personals de que estava adornada.

A l'enviar a tota la seva familia, i especialment als seus fills, el testimoni del nostre pèsam més coral, demanem als nostres lectors una oració per l'ànima de la finada. A. C. S.

Anuncis oficials

Orfeó Català

Des de demà, dia 1 d'octubre, quedaràn obertes les operacions del pago del cupó núm. 17, als tenedors de Obligacions.

Barcelona, 30 de setembre de 1914. —El president, Francesch Matheu.

Construccions i Paviments, S. A. (abans Miro Trepat i C.ª)

Se posa en coneixement dels senyors tenedors d'accions preferents d'aquesta Societat, que, des del 1 d'octubre vinent, quedarà obert el pagament del dividendo actiu corresponent al tercer trimestre de l'actual exercici, contra entrega del cupó núm. 11 d'interessos. El pagament s'efectuarà en els domicilis socials de Madrid i Barcelona, i en la Banca Arnús Successor Evarist Arnús (Passatge del Rellotge, 3).

Barcelona, 27 de setembre de 1914. —El director-gerent, Joan Miró Trepat.

Diputació

— La Comissió Provincial, en sessió d'ahir, despatxà els següents assumptes:

De la secció d'Hisenda:

Informe en els expedients d'arbitris extraordinaris promoguts per a l'any 1915 pels municipis d'Abrera, Barbarà, Borredà, Castelladral, Castellolí, Castellví de la Marca, Capolat, Gironella, Les Cabanyes, La Granada.

Idem id. sobre les reclamacions interposades per don Joan Giralt i altres veins de Sant Pere Salavinera contra el repartiment d'arbitris extraordinaris format pel Municipi d'aquella localitat per l'any actual.

Idem id. sobre un recurs d'alçada interposat per don August M.ª de Porràs contra l'acord del Municipi de Barcelona relatiu a la exacció de l'arbitri sobre taulletes d'automòbils.

De la secció de Comptes municipals: Dictàmens proposant l'aprovació i finiquit dels comptes municipals de Sant Esteve de Palautordera, de 1912.

Arenys de Munt, Gayà i Capolat, de l'any 1913.

Idem. id. de les del Laboratori químic bacteriològic del partit de Manresa, de l'any 1912.

— Ahir al matí el president no va rebre als periodistes per trobar-se presidint el Consell de la Mancomunitat.

—Els tenedors d'obligacions de l'emprèstit provincial autorisat per reial ordre de 9 de desembre de 1905 poden presentar els cupons senyalats amb el número 33 de les làmines per al cobrament dels interessos del trimestre que vencé ahir, durant els deu primers dies hàbils del mes d'octubre, de deu a dotze del matí, i transcorreguts aquests els divendres de cada setmana.

—S'ha senyalat el dia 4 del propvinent mes de novembre, a les onze del matí, per a la celebració de la segona subasta de les obres del camí veinal de Sant Climent de Llobregat a la carretera de Barcelona a Santa Creu de Calafell a Viladecans, abix el tipu de 40,894 pessetes.

— Avui, dijous, comença el curs en la Escola de Funcionaris de Administració local, donant-se les ensenyances amb arreglo al següent horari:

Primers curs.—Nocions generals de Dret: don Manuel Raventós. Dimars, de vuit a nou de la nit i dissaptes de set a vuit.

Dret Administratiu espanyol: don Josep Clavería. Dimars i dijous, de set a vuit, i dissaptes, de vuit a nou.

Dret orgànic municipal: don Isidre Lloret. Dilluns, dimecres i divendres, de set a vuit.

Aritmètica, Comptabilitat i nocions de Estadística: don Josep María Tallada. Dimecres i divendres, de vuit a nou.

Teoría de la Hisenda pública: don M. Vidal Guardiola. Dilluns i dijous, de vuit a nou.

Según curs.—Funcions especials del secretari: don F. Sans Buigas. Dimars, dijous i dissaptes, de vuit a nou.

Llei de Justicia Municipal: don Josep María Gich. Dissaptes, de set a vuit.

Llegislació financiera espanyola: don M. Vidal Guardiola. Dimars i divendres, de vuit a nou.

Procediments administratius: don Josep María Pí i Suñer. Dilluns i dijous, de vuit a nou.

Serveis municipals de caràcter tècnic: don Guillem Busquets: Dimecres i dissaptes, de vuit a nou.

Règims de Administració local en l'estranger: don Isidre Lloret. Dimars i dijous, de set a vuit.

—Per la secció d'Hisenda s'ha ordenat el repartiment del cupu de contribució territorial, sobre la riquesa urbana entre'ls pobles de la provincia, corresponent a l'any 1915, proposat per l'Administració de contribucions.

—Ha començat la instal·lació de la calefacció en totes les depedencies de la Diputació provincial.

— Han estat a visitar al senyor Prat de la Riba don Pau Bergés, degà del Collegi de Procuradors, i el secretari don Ramón M.ª Rivé per a interessar-lo en els treballs preparatoris per a la construcció d'un Palau de Justicia Municipal, en el qual, además d'instal·lar-s'hi degudament tots els jutjats municipals, puguin establir-s'hi els registres de propietat, que avui es troben en locals disseminats i que no reuneixen cap bona condició de seguretat.

— Avui començará el segon período de sessions del Còs Provincial.

Religioses

—Parroquia del Sant Angel Custodi (Hostafranchs).—Avui, vigilia de la festivitat, a les set de la tarde, després del Rosari, se cantaràn completes.

Demà, divendres, festivitat de l'Angel se resaràn misses a les sis, set, vuit, nou i dotze. A les sis, amb exposició de S. D. M. A les deu, se beneirà el nou altar, començant desseguida l'Ofici solemne, que serà cantat per la capella de música de Nostra Senyora dels Angels, amb acompanyament d'instruments de corda, predicant mossen Josep Cardona, Pvre.

A la tarde, a les quatre, Rosari cantat, devocions i sermó pel rector, acabant-se amb el cant dels Goigs del sant Titular.

—Continúen amb gran èxit tots els treballs d'organització de la solemne processó del Roser, havent sigut confiada l'antigua i artística bandera, procedent de la Pía Unió del Roser del convent dels PP. Predicadors de Santa Catarina, al conceller del districte don Santiago de Riba.

Per a portar la venerable imatge de Nostra Senyora del Roser, s'han destinat diferents torns de portants a càrrec de les més distingides associacions Marianes d'aquesta capital.

Espectacles

TEATRE CATALA **Romea**

Temporada d'hivern. — Companyia cómica dramática. Primer actor i director: FRANCISCO FUENTES. Primera actriu: ANTONIA ARREVALO. Inauguració el 3 d'octubre amb la novela escènica de Jacinto Benavente «La noche del sabado». — Se despatxa a comptaduría per a les funcions del dissapte i diumenge, tarde i nit.—ABONAMENTS: A sis dilluns de moda, que començaràn el dotze d'octubre, A dotze funcions de tarde en dias festius, que començaràn el 11 del mateix mes. — Seguetxen obert en l'administració del teatre de 11 a 1 i de 4 a 6. — Demània la llista de la Companyia.

TÍVOLI - Circo Eqüestre

Avui, dijous, tarde, a les quatre, gran matiné, prenent-hi part tota la companyia, els clowns i l'ovacionat fenómen

ROBLEDILLO

Nit, a dos quarts de deu, según dia de Moda. Nou programa, 6 notables debuts, 6.—Primer: Les 5 indiens Scautt-sport, acte a 4 cavalls. Según: Triple jockey per 3 monsieurs genre clarke. Tercer: Werds Bros, notables excèntrics. Quart: Os-Lusos, acróbates olimpics.—Quint: Travall a panneau per Mlle. M. Cardinall. — Sisè: Els famosos clowns Tonitoff i Seiffert. 2xit creixent, éxit sorollós, ovacions de trants al fenómen Robledillo. Gran succés de tota la troupe. Gracioses entrades cómiques pels clowns Carpi i Noppi. Vippo i Vietringa, Tonitoff i Seiffert. Nene. Bebe. Gasparini i Tón-Ton.—Se despatxa a comptaduría per a divendres, dissapte i diumenge tarde i nit.—Dijous, 8 d'octubre, 5 notables debuts, quedant la companyia completament nova del dia del debut. Totes les setmanes grans novetats.

TEATRE DE NOVETATS

Avui, dijous, nit, a un quart de deu

Galope de amor

MARUXA

La mès bella producció del mestre Vives.

GRAN CAFE DE NOVETATS

Sala de Matchs de Billar

Avui, nou nit. Partits al quadre, tres bandes i a la vermella pels reputats professors Van Duppen (campió belga), Pereira (campió portugués), Ortega, Sugrañes, Rodón, Graner, Vives, Levi i Pi. Apostes mutues. — Entrada lliure.

Gran Cine Eldorado

Avui, dijous. Nou triomf del llegendari i proverbial

Rocambole

en la grandiosa pel·lícola, tercera de la serie, baix el títul de

La herencia del Marqués de Morfontaine

(1.500 metres, marca Pathé)

El personatge ROCAMBOLE, simpátic a pesar de tot, ja que damunt de la seva conciencia no pesa cap crim, adquireix en aquesta série una intensitat i relieu prodigiosos. Interpretació i presentació insuperables.

ESTRENES: La interessantíssima comedia sentimental, de 550 mts., marca Cines, «La cartera roja», d'assumpte altament moral i educatiu, i «Caprichos de Gribonillette».—Exit de «La mano del simio», 1.100 metres, completant el programa «Revista Pathé». — Divendres, Dues grans estrenes: «Precio de un rubí» i «Astucias del ingeniero».

TEATRE SORIANO

Completament reformat i amb gran confort. Companyia Montero, de la que formen part P. Montoro, A. Arrieta.

Avui, dijous, tarde, a dos quarts de cinc, gran matiné de moda. Estrena «Los chicos de la calle» (3 actes) de E. G. Alvarez i Fiñiel.—Nit, a un quart de deu.—Primer: Estrena «Los chicos de la calle».—Según: «Cuando el amor muere».—Divendres, tarde, «Cuando el amor muere».

TEATRE IMPERI

Companyia de sarsuela i opereta de RICARD GUELL de la que forma part PILAR MARTI.

Avui, tarde, a les 4, secció a preus económics a benefici del públic, tres obres, tres.—Primer: «Bohemios». — Según: «El patinillo». — Tercer: «Las musas latinas».—Nit, a dos quarts de deu, l'éxit del dia, «Cuento oriental».—Según: «El patinillo». —En la present setmana «Eva».—Avui l'opereta en tres actes, «El duque Job».—Se despatxa a comptaduría.

TEATRE DEL BOSC

Companyia cómico-dramática dirigida pel senyor Goula.—Avui, dijous, Gran funció en honor de l'eminent dramaturg don Angel Guimerá, el qual assistirá a l'espectacle. A un quart de deu, el drama en tres actes «María Rosa» i la xistosa comedia en dos actes «La Baldiona». — Preus económics. Vegi's els cartells.

Saló Catalunya

Plaça de Catalunya, 3

Gran cine de moda. — Avui, dijous, important programa. — Tarde, de quatre a vuit; nit, a dos quarts de deu: 4 estrenes, 4: «El oro vengador», 900 metres; «Un caso misterioso», 1.100 metres; «La cartera roja», 600 metres; «Ahí esos maridos», i les d'éxit «Serafín no tiene compás», «Luny cae en la trampa». Exit sensacional de la pel·lícola única

ELECCIÓN DE S. S. BENEDICTO XV

Impressionada per la casa Cines-Roma per compte d'aquesta Empresa, la qual té el dret exclusiu d'estrena. — Divendres, Moda, noves estrenes.

Sala Mercè

Avui, pel·lícoles extraordinaries, verdaderament sensacionals que arriben al comble de la emoció dramática

L'esfera de la mort 1.000 mts.

AGIOTISTE, 800 mts.; No tot lo que llueix... 900 mts.; El rapte; Les haçanyes del senyor Dublée, i altres.

Visitant les GRUTES FANTASTIQUES se passe un rato divertit i en continua rialla.

DIORAMA

Avui, dijous, programa extraordinari: «El Agiotista (800 metres), «El Rapto» (600 metres), «Sangre azul» (1.600 mts.), «La esfera de la muerte» (1.000 metres) i altres.

SATURNO PARK

Elegant centre d'atraccions. Obert de 3 a 7. Concerts totes les tardes per la banda de Vergara.

Avui dijous, tarde, dedicat als nens, amb foc japonesos, que repartiran dolsos i joguines als nens.

Entrada de passeig 10 cèntims

HIPODROM DE BARCELONA

(Casa Antúnis)

HÍPIC SPORT

Grans carreres de cavalls els dies 4, 11, 18 i 25 de octubre i 1 i 8 de novembre.

La matrícula ha sigut ampliada fins al dissapte a les tres de la tarde.

Detalls per cartells.

Academia AINAUD

Solfeig, armonía, cant, piano, violí, violoncello.

Corts, 638 (entre Pg. de Gracia i Claris

ZAMPIRONI

Ademés de la calor, son els mosquits que no deixen dormir. Comprèu, donchs, una capseta de "ZAMPIRONI", únich modo de poder matar els mosquits i, per lo tant, obtenir un són tranquil. El perfum que produeixen és absolutament inofensiu i el seu efecte es desinfectant y per lo tant higiènich. Desconfièu de les imitacions y exigíu la marca "ZAMPIRONI"

SE VENEN PER TOTES LES DROGUERÍES I BAZARS

AGENTS A ESPANYA: J. URIACH I COMPANYIA - BARCELONA

Anuncis

ES NATURAL

Ha trencat vostè les ulleres perque no s'adaptaven bé al seu corresponent lloc. Cada individu necessita diferente forma de montura, perque cap cara té igual construcció. Per això, amb els 200 models que té sempre

La Optica Medical

pot servir montures cómodes, elegants i econòmiques evitant la molestia i perjudici de rompre cristalls. Lentes, ulleres, binocles, impertinents, etc.

CARLES TUTUSAUS

BOQUERIA, 22

BARCELONA

Reconstituient

el més enérgich dels reconstituients es el

VI DE BAYARD

PEPTONA FOSFATADA, que torna a totes les persones débils la Força i la Salut. Dipósit en totes les farmacies. Colling & C.ª París

VINO de PEPTONA ORTEGA

Per a convalecents i persones débils, és el millor tónic i nodritiu. Inapetencia, i males digestions, anemia, tisis, raquitisme, etc. Venda en Centres Especialitats, Farmacies i Droguerías.

Professor de solfeig i piano s'ofereix. Consell de Cent, 391, quart p.s. segona porta.

Avisos

PER PRÓXIM ENDERROC DE LA CASA

H. W. BROCON

PROFESSOR D'ANGLÈS

s'ha trasladat a la Ronda de l'Universitat, núm. 21. Lliçons particulars. Classes. Traduccions.

Academia E. Michel Consulta, 11, primer. Idiomas. Comerç, classes i lliçons a casa i a domicili.

Vendes

A PLAÇOS mobles, lámparas, etc., desde una peseta setmanal. Balmes, 53.

Compres

Alhajes, Paperetes

brillants, perles, esmeragdes, or, plata i dentadures. Unica casa que pot pagar més alts preus que altres. Zurbano, 8 (P. Reial.)

Fàbrica de Flors, Corones i Plantes

i tot lo que's necessita per a ferias

Antiga Casa. — T. COSTAS. — Palla. 13 i 15 pral.

Telegrafía sense fils

Nou servei per telegrafía sense fils entre la Península i les illes Canaries, a partir del dia 25 del mes actual

Tasa, 10 cèntims per paraula, sense mínimum de percepció.

Admeten aquesta radiotelegrames les estacions telegráfiques de l'Estat i les estacions i el Despatx central de la Compay.a Nacional de Telegrafía sense fils, Alcala, núm. 43, Madrid.

Consignats sempre en els radiotelegrames la indicació «VIA RADIO».

DIABÈTICS

L'AIGUA MINERO-MEDICINAL NATURAL de

PRATS DEL REY

declarada d'utilitat pública per R. O. de 21 de mars de 1914 és la UNICA que radicalment vos curará

De venda en Farmacies i Dipósits d'Aigües minerals

Concessionaris: SIRÉS i SEGURA, Barbarà, n.º 2

AGUA MINERO-MEDICINAL DE PRATS DEL REY ANTIDIABÉTICA

Serveis de la Companyía Trasatlàntica

LINIES AL RIO DE LA PLATA I AL BRASIL

El vapor

Infanta Isabel de Borbon

sortirá el dia 4 de octubre de Barcelona, el 5 de Málaga, i el 7 de Cádiz cap a Santa Cruz de Tenerife, Montevideo i Buenos Aires.

El vapor

Leon XIII

sortirá el dia 16 octubre de Bilbao i Santander, el 17 de Gijón, el 18 Coruña, el 19 de Vigo el 20 de Lisboa i el 25 de Cádiz, cap a Rio Janeiro, Santos, Montevideo i Buenos Aires.

LINIES A ANTILLES, MEXIC, NEW-YORK I COSTAFIRME

El vapor

Buenos Aires

sortirá el dia 25 setembre de Barcelona, el 28 de Málaga i el 30 de Cádiz, cap a Nova York, Habana, Veracruz i Puerto México.

El vapor

Reina María Cristina

sortirá el dia 16 setembre de Bilbao, el 19 de Santander i el 21 de Coruña cap a l'Habana, Veracruz i Tampico. Admet càrrega i passatge cap a Costafirme i Pacific amb trasbord en Habana.

El vapor

Legazpi

sortirá el 10 de octubre de Barcelona, el 11 de Valencia, el 13 de Málaga i el 15 de Cádiz cap a les Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello i La Guayra. S'admet càrrega i passatge amb trasbord cap a Veracruz, Tampico, Puerto Barrios, Cartagena de Indias, Maracaibo, Coro, Coaños, Carupano, Trinitat i Ports del Pacific.

LINIA DE FILIPINAS

El vapor

Alicante

sortirá el dia 14 octubre de Barcelona, cap a Port-Said, Suez, Colombo, Singapore, Ilo Ilo i Manila, servint per trasbord els ports de la Costa Oriental d'Africa, de la India Java, Sumatra, Xina, Japó i Australia.

LINIA DE FERNANDO POO

El vapor

Isla de Panay

sortirá el 2 de octubre de Barcelona, amb escales a Valencia i Alacant, i el 7 de Cádiz, cap a Tánger, Casablanca, Mazagan, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, demés escales intermitges i Fernando Póo.

Aquests vapors admeten càrrega en les condicions més favorables, i passatgers, als quals la Companyía ofereix allotjament molt cómodo i tracte esmerat, com ha acreditat en son dilatat servei. Tots els vapors tenen Telegrafía sense Fils. També s'admet càrrega i expedeixen passatges per a tots el ports del mon, servits per linies regulars.

VIATGES EXTRAORDINARIS

El vapor

Alfonso XII

sortirá de Bilbao el 29 de setembre, de Santander el 30, de Gijón el 1.er d'octubre i de Coruña el 2, directament per a Habana.

Agents a Barcelona, Srs. Ripol i Companyía

Granvía Layetana, núm. 5, baixos

SALUT FORSA

IDEAL DE LA MEDICACIÓ RECONSTITUENT

Reconegut per les más notables Acadèmies y publicacions médiques

Adoptat pels Hospitals, Clínicas, Dispensaris y Sanatoris ANTITUBERCULOSOS del nostre país y extranger, per reunir les excepcionals qualitats d'esser un potenciador accelerador de la NODRICIÓ y Regenerador complet de l'APARELL RESPIRATORI

"HISTOGÉNICO" PUIG JOFRÉ

:: PREMIAT en la Exposició del Congrés Internacional de la TUBERCULOSIS de 1910

Abson ús aumenta ràpidament la gana y el poder d'assimilació, desapareixent radicalment la febre, los y esputs purulents dels tuberculosos. Es el tractament más eficas en la curació de totes les afeccions consuntives, restablint totseguit l'organisme en tots sos estats de debilitat ó apotament general.

Indicacions principals: Tuberculosis, Anemia, Neurastenia, Linfatisme, Escrófula, Fosfaturia, Paludisme, Convalescencies, etc.

Obtingut baix les formes SEMPRE INALTERABLES: emulsió, elixir, granulat

VENDAN TOTES LES FARMACIES, DROGUISTES Y CENTRES D'ESPECIALITATS

Agents exclusius pera Espanya: Senyors GARATE GERMANS, de Bilbao.

VIGOR JOVENTUT

UNGUENTO FREIXINET O DEL MILAGRO

CURACIÓ prompta, radical i completa de totes les malalties de la pell i teixits subcutanis, especialment en aquelles en les quals l'obgecte primordial es l'extracció de pus o materia; una vegada obtinguda la curació ja no's reproduexi mes el gra, pústula, tumor, etc., per al qual s'havía empleat.

Resultats positius s'obtenen usant aquest miraculós preparat en tota classe de grans, floronc, carbuncle, pústula maligna, parótides, tumors de tota mena, panadís, acces, ostrólies, tumors de totes especies, llupies, ferides incises, llagues, pelrellons llagats, morenes, brians, ulls de poll, picades d'animals, cops i cremades, reumatisme, ferides de qualsevol classe que aquestes siguin, a

80 anys d'éxit. 1'50 Ptas. Pòt.

Preparat en la Farmacia de la Viuda Freixinet

Arenzana de Abajo (Logroño).

Dipósit a Barcelona: Farmacia Freixinet, Font de Sant Miquel, n.º 2. — A. Cardona, Farmacia Salá. — A Granollers, Farmacia Trullàs.

Segalá, Rambla de les Flors, 4.—A Madrid, Fills de Freixinet, San Vicente, 26.—A Figueras, Farmacia Secret.

Amb l'aument de 0'50 Ptes. se remet a qualsevol punt d'Espanya per correu certificat.

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.-Art antich y modern.-Pedagogía artística.-Museus y Coleccions.-Art nacional y extranger.-Curiositats barcelonines.-Ressenya de conferencies.-Exposicions locals y forasteres.-Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

250

Les primitives armes de foc portàtils

I

Les bombarda i culebrina portàtils donaren lloc a multitut d'armes de foc que un soldat podía per sí sól i sense gran esforç moure i traginar i fer maniobrar. Les denominacions primitives, desapareixen per a donar lloc a altres dignes d'esment.

Un text ja retret en article anterior ens dóna la existencia de la «escopeta» a principis del sigle XV. Confessaré, no obstant, que fins quasi un segle més tard la paraula no logrà popularitat. En 1523, a la casa den Josep Sala, s'hi menciona una «scopeta de sinch palms» i tres anys després, a casa del navier Joan Granollachs, «dues scopetes propies del dit difunt» i «dotze scopetes de la nau». (C. F. Inv.). Posteriors an aquestes, fóra facilíssim retreure'n moltíssimes. Diré, solament, que és freqüent veure-les acompanyades de «llurs gorniments de tenir pòlvora». (1530, Bernardí Videt), «amb son flasco y ensauador» (1543, Canonge, Geroni Farreres). En 1553, surt en poder den Pere Albareda «una escopeta petita ab flasco y flasquí'lo y un mollo de fer pilotes». En el Castell d'Oris, en 1540, s'hi registren «quatre scopetes de ferro». (C. F. de Vich, Ind.)

La «espingarda» era més llarga que la escopeta, i més oberta de canó. El mot procedeix de l'alemany, ressenyant un aparell per a llençar quelcom. Això vol dir quin devía ser l'origen foraster de tal arma. En nostra terra apareix a la segona meitat del segle XV. El senyor Manuel Galindo, arxiver de Tortosa, ha trobat en 1462 el nom de un Domingo Delabet, «mestre de fer spingardes». En parla de «spingardes» la famosa novela de «Tirant lo Blanch» (volum I, cap. V.), i la trobo en 1478 a casa den Miquel Mambla: «I spingarda trencada». En 1505, el Gabriel Pruners ne posseía una «de coure trancada»; en 1520, el mercer Francesc Albareda la tenía junt amb «una botera per tenir la pòlvora». L'any següent, un tal Joan Jutglar, al morir, ne va deixar dues: la «una sense arbrer, laltra ab arbrer de fusta», i en 1531, en Pere Codolosa era possessor d'una que ja mereixería el nom d'antiga. (C. F. Ind. pàgs. 631 i 1339.) El Llibre de Coses assenyalades cita aquesta arma en 1512 i en 1519. Es ben curiós que la espingarda, tal com la indiquen els documents anteriors, desaparegués de nostre armament per quedar convertida en la tan estimada arma dels africans.

L'«arcabús» no falta qui vol que vingui del «büchse» alemany, [illegible] habilitat sa etimologia sigui italiana, indicant una ballesta o arc, amb canó per a millor dirigir la sageta. Potser aquí, en aquest punt d'origen, s'hagi de al·ludir a la «ballesta de trom», de que parlen documents de 1338 i de finals del segle XIV (Vid. Aguiló, Bol. de la R. Acad. B. L. de Barcelona, I, pag. 257.) En Miret i Sans ha retret un escrit de 1374, en que's menciona «una ballesta de tro lo qual tira XIII lliures». (Id. id. pàg. 303.)

El ja citat senyor Galindo me comunica un document de l'arxiu de la seva ciutat en que's consigna el fet de que en 1375 s'adquirí una «ballesta de tro» que's disparava amb «pòlvores». Sía com sía això de l'origen, el fet és que'l mot arcabús el tenim per ací en documents de principis del segle XVI, presentant com a característica llencep o caixa de fusta, que retenía el canó, no molt llarg, permetent apoiar-lo a l'espatlla a l'acte de disparar, a diferencia de les armes anteriors que havíen de menester fer el dispar a pols o aguantant l'enfust per sota l'aixella, a fi de assegurar la puntería i no rebre gaire de plè la patacada que donava l'arma a l'acte de llençar el projectil.

Jo trobo vulgaritzat l'arcabús des dels anys de 1520. Entre els bens del vigatà Josep Sala, en 1523, s'hi menciona: «Un arcabuset de cinc pams de canó» (C. F. Not. Onofre Calvet). En el Castell de Tous en el mateix any s'hi posen: «dos arcabusos bons amb tot son guarniment, ço és flascos i flasquillos». (Rev. Est. Univ. Catal.) En 1527 a Barcelona s'enviaven contra uns pirats a Badalona «gent i archabusaria», i dos anys més tard 50 arcabussos i 10 escopeters figuraven en la galera reial dirigida a Italia (Capmany III, p. 3). Les Corts de Monçó de 1534 prohibiren que'ls estrangers portessin arcabussos o escopetes. En 1542 el Duc d'Alba deia a la comtal ciutat: «Es menester tengays dos mil arcabuzos y mil mosquetes... Mas mechas de arcabuzos: mas plomo para los arcabuzos y smeriles», responent-se que pel juliol hi havía entre Barcelona i els llocs veins «cinc milia arcabussos», havent-hi els «de ciutat que estaven proveits de ses mmetxes». (Man. Nor. Ard. i Club de coses assenyalades 420 i 458).

I en documents hi hà «arcabussos petits» (1545), «exics» 1550), anio sa «casa de fusta» (1549), «arcabús de munisió» (1553, 1566). En 1576 se cita «un canó d'arcabús curt de dos fins en tres palis».

Amb aquesta arma durant molt temps apar confondre-s'hi el mosquet. En termes generals, la documentació catalana parla d'arcabussos durant els anys del mil cinc-cents i de mosquets sols a finals del segle i durant els anys següents. Confessaré que no he vist document català anterior a 1597 que's refereixi als darrers, quan Girona n'envià a cercar per a defensar-se contra els francesos. El mosquet era un perfeccionament de l'arcabús en quant a la forma i comoditat. Les campanyes dels anys de 1630 i següents parlen molt dels soldats que portaven una tal arma de foc i que s'anomenaren «mosquiters» o «mosqueters».

Totes aquestes armes en un principi tenien un petit orifici en la part inferior del canó, que s'omplía de pòlvora i «[illegible] perque comuniqués el foc a la càrrega. El dispar de la forse aplicant un carbó o ferro roent, essent un gran progrés l'ús de l'esca o de la metxa encesa que'l soldat tenía a la mà i posava en el dit orifici o botafoc. Al segle XVI s'usà un ressort o serpentí que tenía la metxa i amb un senzill mecanisme s'abaixava fins a tocar i encendre la pòlvora. Aleshores és quan s'acudí posar l'orifici d'inflamar, no al damunt del canó, sinó a un costat donant lloc a la cassoleta que s'encengué amb una espurna de foc que donava una pedra foguera. D'aquí les claus «de roda» i «de xispa», sobre les que crec inútil donar detalls.

Els arcabussos i mosquets sovint eren llargs cosa de metre i mig o més, fent-se precís per a disparar-los amb acert apoiar-los sobre quelcom que permetés la puntería. Per això s'imaginà una vara que terminava amb una forqueta, que era complement de l'arma i a voltes servía de baqueta o atacador.

Acompanyament de l'escopeta, arcabús i mosquet era el «flasco» o porta pòlvora i bales. Era aquest objecte de les més diverses materies, especialment de metall, però no'n faltaren de banya, cuiro, fusta i fins de marfil. Els constructors de flascos, dits «flasquers», eren abundants a Catalunya durant els segles XVI i XVII. Les bales o pilotes se duien a vegades dintre filats. A Vich en 1551 hi trobo un parell de filats de tenir pilotes. (C. F. Inv.)

La gent d'armes duia la pòlvora «a distribuída en diferents «flasquillos» de fusta o cuiro, contenint cada un la càrrega justa d'un tret. Aquests anaven penjats a la «bandolera», «xarpa» o «tabler» que's duía posada com una banda. El nombre de «flasquillos» no acostumava passar de dotze.

Les bales eren de plom i era molta la gent que se les feia. Aixís ho demostra que's trobi en cases particulars menció del motllo de produir-les. En 1545 trobo a casa del notari Pere Sabater descrit «un motllo de fer pilons d'escopeta». Quatre anys més tard el beneficiat Benet Brugats devía posseir: «Un motllo de ferro per a fer moltes pilotes d'arcabús. Dos motllos de fer pilotes d'arcabús. Una llossa de ferro per fondre plom per fer dites pilotes». (C. F. Inventaris).

El ja citat senyor Mariàn Galindo, de Tortosa, ha trobat la composició de la pòlvora que servía en 1375 per la «ballesta de tró: Sal petra 8 i mitja parts, sofren 8 i mitja i mig quart, càmfora un terç, arcènic blanc un quart, orpiment vermell un terç, carbó de salze miga». Preocupació fou dels antics procurar-se de totes les materies necessaris per la pòlvora el salnitre. El Manual de Novells Ardits en 1595 parla de que els «salnitres» venien de Lleida. L'any següent i més tard en portaren grans partides des de Mallorca.

La gran deria dels armers del temps vell fou enlleugerir l'arma de foc, fent-la fàcilment portàtil. D'aquí que s'escursés l'arcabús i se'l disminuís de calibre, pretenint-se fer-ne un enginy que amb una sola mà pogués moure's i enjegar-se. I així es creà l'«arcabús-pedrinyal» o simplement el «pedrenyal» o «pedrinyal». El nom se vol que vinga de la facilitat d'apoiar-lo en el pit, de lo que's formà el mot francès «poitrinal», però no falta qui vol que la denominació suposi el disparador amb pedra foguera o «pedernal». Apareix l'arma una vegada entrat el segle XVI. En 1523 trobo a casa del vigatà Josep Sala «tres padrinyals i una xispa tot de quatre pams». Això sembla indicar una diferencia entre'ls d'esquitx de pedra foguera i altres que no'n tindríen. En 1572, un tal Gaspar Codina tenía «un pedrenyal francesc». (C. F. de Vich. Inv. dels notaris Calvet i Puig). El senyor Chía, de Girona, ens ha parlat en 1561 d'un pedrenyal carregat amb pilota i perdigons (Bandos y bandoleros III p. 510). El causídic Joan Oriol, de Vich, en 1580 posseía «un padreny» amb son «canó de tres pams i mig, amb son pany i clau». (C. F. Not. Franch).

La comoditat del transport de l'arma aquesta i el fet de que per sa mida pogués amagar-se fàcilment sota la roba fou causa de que s'usés moltíssim en les bandositats i bregues de la segona meitat del segle XVI. Això fou causa de que's volgués, si no prihibir, al menys reglamentar sa fabricació i ús. El virrei Ferràn de Toledo publicà diferents edictes referents an això en 1571, crides que s'estamparen a Barcelona per Claudi Bornat. En una d'elles aprova «la prohibició feta dels pedrenyals per edictes fets pels lloctinents generals de sa Magestat predecessors seus», atenent que l'experiencia venía demostrant que essent aquells «arma molt prompta serien cometesos i se cometen diversos homicidis». Per això restrinyía l'us de pedrenyals sols a les persones que'n tinguessin permís, devent ser els canons de quatre pams i mig de cana i no menors, prohibint-se els que anteriorment s'havíen permés d'un pam menys, que deuríen ser retirats dintre el terme d'un any. Els manyans, ferrers i mestres d'arcabussos podríen adobar els arcabussos de tres pams i mig durant l'any. I s'establía la orde draconiana de que dintre el temps de dos mesos els armers que volguessin fer adobs deuríen habitar en determinades ciutats i viles catalanes i no en altre lloc.

Per lo vist el plaç per a retirar les armes curtes s'estengué fins a Sant Joan de juny de 1572, donant-se encara un nou plaç que devía finir per a Nadal de l'any següent. Aleshores un nou edicte prohibía, baix severes penes als armers, fer canons d'arcabús o pedrenyal menors de quatre pams i mig o bales (pilotes) d'una unça i mig quart; però s'advertía que mentres no's presentés altra cosa, la gent dedicada a la persecució de lladres i saltejadors de camins, podría continuar usant les armes de tres pams i mig.

En les Corts de Monçó de 1585 se tractà determinadament aquesta qüestió, ja que és de creure que tot lo establert abans no hauría sigut de gran eficacia. Les disposicions donades en Corts volgueren ser de tota fermesa ja que en endavant figuraren en totes les edicions que podríem anomenar oficials i vigents de les «Constitucions i altres drets de Catalunya». En un capítol se prohibía l'us d'els arcabussos-pedrenyals i especialment els petits anomenats pistoles, que ja per nos son estats, no sols prohibits, però encara reprobats», i en altres Regnés com a arma prodiotoria falsa i no utilosa per a la guerra, maligna i indigna de nom d'arma. I se posava prohibició pels pedrenyals curts de tres pams i mig, que devíen ser retirats del tot dintre'l terme de dos anys, substituïntse per arcabussos de metxa, de quatre pams de llargada. Els mestres armers no podíen fer mai pedrenyals curts o llarcs o peces i adobs en els arcabussos-pedrenyals curts. (Lib. IX, títul XIX, const. III a IX).

Aquestes ordres degueren ésser poc menys que lletra morta i es repetiren sovint, acomodant-les a les circumstancies. Al 4 de juliol i 21 d'agost de 1603 es feren crides pel governador i virrei. Al 14 d'abril de 1612, el Rei Felip III hi tornà, promulgant la disposició el virrei Almanzan durant el mes d'agost. Els catalans consideraren contra les costums de la terra la prohibició dels arcabussos-pedrenyals, publicant una informació o memorial en el que's justificava el perjudici que representava per a les Constitucions de Catalunya un tan radical manament. Els consellers de Barcelona que a 26 de juny de dit any havíen clamat contra els pistolets, després, a 14 de setembre buscaven ajuda dels diputats per anar contra la pragmàtica reial. El virrei Albuquerque a 16 de setembre de l'any 1616 reproduí la disposició del Rei Felip, contra la que'ls barcelonins tornaren a moure guerra. Finalment, a les darrerfes de 1622, amb motiu de la vinguda del nou Rei Felip IV havía ofert que aquest donaría ordre de suspendre les pragmàtiques referents a pedrinyals. Amb ocasió de les bregues de 1640 els consellers de Barcelona prohibiren totes les armes de foc, fossin de pedra o de metjal, de qualsevol mida.

Mentrestant que'ls anys passaven els pistolets, a despit de tota prohibició anaven essent en l'ordre del dia. Ja des de finals del segle XVI se n'havíen fet de sols un pam de llarc, trobant-los la gent indispensables per a sa propia seguretat des del moment que la plaga del bandolerisme s'havía anat convertint en endèmica en nostres encontrades.

Josep GUDIOL I CUNILL, Pere.

Projecte d'enllaç de l'avinguda del Tibidabo i el carrer de Balmes per l'arquitecte regidor regionalista en Guillem Busquets, segons els plànols de la Oficina técnica municipal, aprovats per la comissió corresponent. La perspectiva te per punt de vista el Passeig de la Bonanova d'esquena a l'Avinguda del Tibidabo

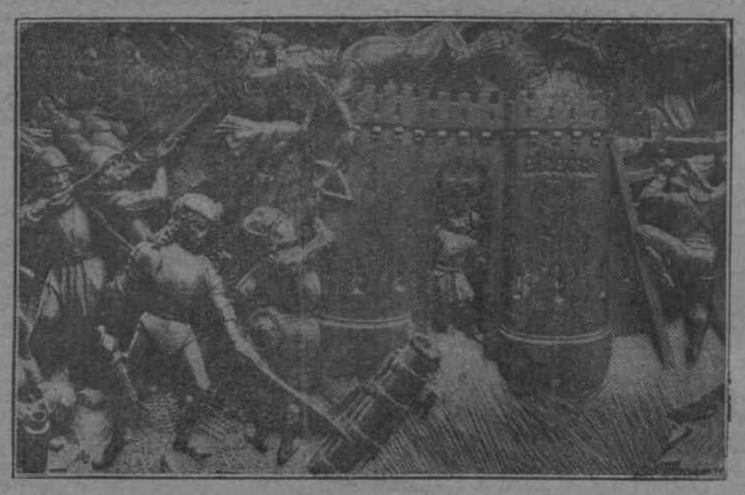

Relleu del Chor de la Seu de Toledo amb representació de l'artilleria.—Representa una escena de les conquestes dels reis católics contra els moros de Granada

Una escena de la conquesta granadina amb intervenció de l'artilleria representada en els relleus de la Seu de Toledo

L'Enllaç del carrer de Balmes

S'ha plantejat al Municipi una qüestió d'alt interès per a la bellesa de Barcelona, d'aquesta pobre Barcelona dels carrers bruts, dels ternats marroquins, dels excessos arquitectònics, en mig de la qual vivim contents per la fè que tenim en el seu avenir; la nostra fè, que és apoiada en la realitat d'un esperit de reforma civil que palpita sota les tristes realitats del govern present, i va obrint-se camí per l'esforç d'uns quants homes escullits que treballen en el municipi i a fòra d'ell preparant dies millors.

Com sempre que s'ha debatut una d'aquestes qüestions, s'han trobat cara a cara els dos partits. L'un representant dels interessos d'uns quants particulars, l'altre representant dels de la «nostra» Barcelona, senoera, vetllador del seu engrandiment, de la seva bellesa arquitectònica, de la seva dignitat civil.

Són, els que avui van a debatre aquest plet, els mateixos que's trobaven front a front en lo del Saturno Park, amb les petites i inexplicables diferencies de qualques veus que aleshores sonaven com clarins i ara emmudeixen. Són els dos partits de sempre, en fi, que amb lleugeres indecisions d'aquells als qui lo incolor de la llur situació política, sembla haver-los descolorit la propia personalitat, els que van a fallar una qüestió importantíssima per la dignitat de la nostra capital.

Es ella la de l'allargament del carrer de Balmes i del seu enllaç amb l'Avinguda del Tibidabo.

Dies enrera, en les planes del nostre diari, senyalavem la importancia d'aquesta vía, que és l'enllaç natural, determinat en el plan Jaussely, que posa en comunicació el centre actual de la ciutat amb la montanya del Tibidabo. Es, doncs, aquesta una d'aquelles grans arteries de la vida ciutadana, a la que cal donar la dignitat que pels seus oficis li correspon, i certament aquesta dignificació reveladora de la seva màxima importancia, ve afavorida extraordinariament per les condicions naturals del terreny on es desenrotlla. Es aquesta vía un d'aquells punts culminants de la vida de la futura Barcelona, que enfila i posa en contacte les barriades populoses de Gracia i Sant Gervasi, a les quals avui no és possible anar sense perdre's en la laberíntica i ridícula ondulació dels carrerons minúscols, invadits per les carcaces trepidants dels tramvíes. Es un d'aquells punts culminants on l'art de l'urbanisació troba motiu per als seus apoteosis arquitectònics que fan la gloria de les ciutats de tots els temps.

En Jaussely, al fer el seu admirable projecte d'enllaços, senyalà aquest encreuament com un dels principals de la ciutat, i en lloc de modificar les actuals condicions del terreny, com proposen els propietaris i els regidors que els defensen des del municipi, deixà escòrre's la vía en el seu natural nivell, fent-la passar per sota l'actual passeig de la Bonanova, convertit en esplèndid viaducte, a enllaçar amb l'Avinguda del Tibidabo.

Mes, avui aquella Avinguda plena de «villas pepitas» de ciment emmotllat, dona un nivell que no podría modificar-se sense grans dificultats, de cost i en perjudici de molts interessos que al pas d'aquest nivell s'han creat. Tenint-ho en compte, els nostres amics del Municipi han adaptat el plan Jaussely a la realitat actual, i aprofitant la configuració natural del terreny han traçat el projecte que avui publiquem.

Es aquest projecte obra del regidor regionalista l'arquitecte en Guillem Busquets, a qui els seus estudis especialisats en els seminaris d'urbanisació de Alemanya donen avui una autoritat técnica indiscutible per damunt dels seus contrincants del Consistori. Patronat pel president de la Lliga, senyor Abadal, quefe de la minoría regionalista, aquest projecte és el que serà portat a discussió en la sessió pròxima, i en contra d'ell, presenten els de l'altre costat el projecte dels propietaris: ço és, terraplenar el desmont que dona lloc an aquesta bella perspectiva fins al nivell del Passeig de la Bonanova, i edificar allí, tapant per complet el magnífic panorama que té per fons el mar.

Les seves raons tindràn els radicals, i ja veurem quines són elles, i que tal són elles. Nosaltres, interessats en aquesta qüestió artística, posarem atenció especial a la discussió que tanta trascendencia porta. Mentrestant, nosaltres, en aquesta ocasió com en tantes altres, demanem a les entitats artístiques el seu vot. Es prou important l'afer per a que l'Associació d'Arquitectes, que de poc ha fet el seu bell informe sobre la Barcelona Monumental, que l'Academia de Belles Arts, que demanava no fà molt al Govern la seva intervenció en dits assumptes, que les corporacions artístiques totes, donguin la seva opinió, tant si s'obra com no entorn del projecte l'informació pública que la opinió demana i que'ls nostres amics del Municipi han d'exigir.

La Catedral de Reims

La Catedral de Reims té d'amplada 30 metres, 38 d'alt i 136 de llarg, quina llargada desproporcionada se donà per a poder fer les festes de la consagració dels reis de França.

***

Viollet le Duc, amb aquella imaginació tan francesa, que no coteja dates ni analitza rès, ha volgut que Robert de Coucy fos l'autor del projecte i planta de la grandiosa catedral de Reims; mes, com aqueix arquitecte morí l'any 1311, no és possible que 100 anys abans fes projectes de catedrals. Altre arquitecte a qui es vol atribuir l'obra és Huch Libergier, de qui sabem que fou autor del projecte de la desaparescuda iglesia de Sant Nicasi, de Reims, que arrasà i demolí fins als fonaments la revolució; mes, dit arquitecte morí l'any 1263, segons la seva lauda, i per ella es pot presumir que treballà en la construcció de la catedral de París, mes no és verossímil que també treballés a Reims, i si s'estudíen els detalls i plànols de Sant Nicasi i es comparen amb Notre Dame, se veu que fou la mateixa mà qui els traçà; mes, amb la de Reims no té cap afinitat de traça ni de detalls.

Sabem fixament que'ls quatre primers arquitectes o mestres de l'obra de la catedral d'Amiens, varen deixar son nom escrit amb manesa laberíntica entre l'enrajolat de l'avant-cor, i que foren Robert de Lugarches, Tomàs de Carmont, Renod i son fill. A Reims fou fet lo mateix, mes en l'any 1778 un canonge, disgustat perque els escolans s'aprofitaven de les ratlles i entrellaços per a jugar-s'hi els quartos, feu treure l'enrajolat l'any 1778; mes, se tragueren cales i fins s'arribaren a publicar, i per elles se sab quins foren

Representació d'un carro en els relleus de la Catedral de Toledo

P. REIG I FILL

CONSTRUCTORS DE MOBLES

Casa fundada en 1852 — Telèfon núm. 3.784

Despatx, Exposició i Venda — TALLERS

Rambla Catalunya, núm. 23 — Carrer Universitat, núm. 21

GRANS TALLERS DE FOTOGRABAT

C. Murtra

Hospital, 49, principal. - Barcelona

MOSAICHS E. F. ESCOFET & C.

Institut Cristiá d'Arts Decoratives

S. CALSINA - Casa fundada l'any 1872

M. DOMINGO PERIS, ESCULPTOR

Tallers d'escultura religiosa

EXPOSICIO I TALLERS — PINTURA - DECORAT

62, Passeig de Gracia, 62 — Reproduccions Artístiques

RENART & C.IA

Gran assortit en objectes d'art, fabricació de la casa, propis per a regals

Reproduccions, clàssic i modern

Retrats, obres d'art dels grans mestres

Exposició de reproduccions fotográfiques al carbó

Grabats, Marcs i motllures d'art

271, Diputació, 271

(entre Claris i Passeig de Gracia)

En la Llibrería Nacional i Extrangera

72, Rambla de Catalunya, 72

(cantonada Valencia)

Novetats en llibres d'Art i reproduccions gràfiques

els primers arquitectes que construïren aquella magna obra, i foren: Bernat de Soissons, qui fou el mestre durant 35 anys, i feu cinc trams de voltes i la O o rosetó del frontispici. L'altre mestre fou Gaucher, de Reims, que feu voltes i portals, treballant-hi 8 anys. L'altre fou Jona de Orbais, que començà contraforts i finestrals. L'altre fou Joan de Loup, que feu els portals i dirigí l'obra durant 16 anys.

El mestre Bernat apareix entre els que treballaren en arreglar el «Sacre» de 1287 en temps de Felip l'hermós. Apareix l'any 1328 com mestre de la catedral Colard i després en un procés del 1412 sona el nom de Joan de Dijon com mestre de l'obra de la catedral de Reims. Colard de Givry fou mestre de l'obra durant 36 anys i en 1418 feu una tribuna que s'enderrocà durant la Revolució. Dit mestre treballava també en les torres i muralles de dita ciutat de Reims.

Aqueix és lo que se sab de cert sobre qui intervengué en l'obra vella de la catedral mitgeval propiament dita.

Com a origen de dit sant temple, diu la llegenda que Sant Nicasi, bisbe, feu fer una capella a la Santa Verge María i que allí morí assasinat pels vandals — «ad ostium basilicæ sanctæ Dei genitricis Mariæ» i per a perpetuar el lloc en el temple migeval se collocà una lápida que és al peu del chor actual. Quan en el segle IX Lluis el piadós fou consagrat en aquella seu per mà del papa Esteve IV, encara restava en peu l'edifici antic de tradició romana, mes amenaçava imminent ruïna. L'arquebisbe Ebbon començà la reconstrucció prop l'any 820 amb ajuda de l'emperador Lluis, qui li permeté el treure pedra de les velles muralles i li donà un dels seus servents, mestre d'obres, nomenat Rumand. Quan fou trasladat, l'any 841, no estava acabat el temple i el vegé acabat el seu successor Hincmar. Tenim noticia que tenía cubertes de fusta recubertes de planxa de plom i que el paviment era de marbre, que tenía vidres pintats i decorats sos murs i sostre. La consagració fou molt solemne amb assistencia del rei Carles el Calvo i molts bisbes.

L'any 976 l'arquebisbe Adalberón tingué que fer-hi series reparacions i semblà agregà un atri que serviria com a contrafort. Baix el regnat de Luis VII la catedral carlovingia fou altra volta molt reparada i enfortida, lo que demostra que la catedral del temps de Lluis el piadós no fou feta de molta resistencia i que era petita, ja que l'any 1152 se demoleix una torra i se dónen dos trams més a la catedral, lo qual fou pagat per l'arquebisbe Samson qui ademés feu fer un portal nou amb sa torre a cada angle. Feta aqueixa obra, que feia creure assegurada la vida de la catedral, en 6 de maig de 1210 un incendi la destruí tota i amb ella cremà també part de la vila. A l'any just l'arquebisbe Aubri de Humbert posà la primera pedra de la nova catedral, quina planta i obra s'havia estudiat, millorant lo conegut fins allavors; aqueixa és la catedral que amb més o menys gesou e adoptats la arquitectura i sopo tes.

Com sempre, en aqueixes obres, els primers 20 anys se treballa amb gran activitat; els canonges aprofitant la butlla que els donà el papa Ignocenci IV, anaven a captar per tot França i fundaven confraries per tot arreu, encarregades de recullir almoines. L'any 1241 estava acabada la nau fins al chor i el dia 7 de setembre ne prengué possessió el capítol. L'any 1251, el capítol estava plè de deutes i el papa Ignocenci IV donà noves butlles i, segons se diu en la sollicitut, els deutes de l'obra passaven de 7.000 lliures. L'any 1299 se treballava amb tanta activitat que fins se picava pedra en el pati del palau de l'arquebisbe. Quan se consagrà Carles IV encara es treballava en dit pati i el mateix passà amb el «sacre» de Felip VI. La guerra dels 100 anys retrassà la construcció, mes en 1351, sabem que encara es treballava. L'any 1400 l'arquebisbe Gui de Roye deixa per testament 1.000 lliures per a les parets de tanca del chor. La torre esquerra del portal major no era acabada i en 1427 el cardenal Guillem Filtastre donà per l'obra 400 escuts d'or.

Aquella obra, tal com l'acabaren els gòtics, devía ser una meravella, mes el mal-estruc perseguía i persegueix a l'hermosa catedral. El dia 24 de juliol de l'any 1481 sofrí l'edifici terrible incendi. Un dietari el descriu com segueix: «En el matí d'aqueix dia, entre onze i dotze, se va veure que hi havía foc en el campanar de la catedral sobre la teulada. Algun obrer encarregat d'adobar els junts del plom, havía descuidat el braser i calat foc. Prompte tot lo que era fusta cremava i el plom fos queia sobre les voltes i d'allí regalava fins a les cases veïnes corrent com si fos aigua. Prop de les nou, creguérem tots que el foc s'apagava, mes poc després, altra volta esclatà amb més furia. El foc sols s'acabà quan rès quedava de fusta i el foc calcinà els pinyons de la fatxada i totes les galeries altes, fongué 11 campanes i sols s'aturà al trobar-se amb les voltes de pedra, deixant lo principal de l'edifici. El capítol, amb gran coratge, el dia 4 d'agost, es a dir, als 10 dies, tornava a la catedral a celebrar els sants oficis i resar hores com de costum.

Es precís que ens fem càrrec de la época d'aqueix desastre, l'any 1481; el renaixement d'Italia trucava a les portes de França i la gent intelectual no podía compendre un art que havía passat de moda, i llavors comença el veritable calvari de l'obra d'art. L'any 1492 per les noticies que es tenen, ja estaven fets els cavalls i pots de la teulada contractats l'any 1484, de manera que lo primer que es feu, fóu protegir les voltes de l'aigua i del temps. L'any 1506, vénen varis arquitectes a veure-la i s'acorda el plan de restauració, que prossegueix amb activitat fins a l'any 1515. Se veu que quedaren les galeries altes molt calcinades per l'incendi, i en 1611 i 1612, se gastaren més de 4.500 lliures torneses en reparar-les. L'any 1734 a 1742 se reparà el frontispici i es volgué imitar l'art gòtic. Varen desapareixer els altars i tribunes gòtiques i, per a fer-se càrrec de com quedà, cal sols veure el gravat del «sacre» de Lluis XVI, aon se veu convertida la catedral gòtica en envelat bunyol de poble.

La Revolució la vengué en subasta, convertint-la en club i magatzem de palla. Les estatues foren mutilades i romputs molts detalls, mes la carcassa subsistí. Els anys 1827-1833 es «restaurà» i prosseguí la restauració en 1837, mes l'arquitecte Arveuf en l'any 1846 i successius i Viollet le Duc per l'any 1860 treballaren de ferm gastant molts milions, prosseguint-se les obres fins l'any 1875 per M. Millet.

Total, l'edifici patí més que en l'incendi del 1481, car fou desfigurat i convertit en gòtic del que s'estilà tot el segle XIX, que rès té de migeval, com desgraciadament sabem els barcelonins per experiencia propia en les obres fetes en nostres monuments.

Fa poc que's desmontà la bastida del frontispici i s'havía refet el rosetó.

—

La Catedral té forma de creu llatina amb una nau de 10 trams que corresponen a un arc central i dos laterals sense capelles formant tres arcs, el central de gran altura i molt més baixos els laterals per a donar lloc a esbelt finestral apoiant-se l'arc al contrafort per finíssim botarell. La nau central la formen columnes de base de vuit caires apoiant-se en quatre d'ells columnetes cilíndriques amb rics capitells de fullatge a l'arranc de l'arc apuntat que supermunta una galería de quatre arquets i sobre d'ella els grans finestrals de trepats calats baix base rosàcea. La nau central té 38 metres. El creuer el forma la mateixa nau central amb igual disposició i alçada. El presbiteri és com tots els gòtics, format per columnes iguals a la nau i el desenrotllo del mateix dóna lloc a cinc absidioles convertides en capelles.

Té sis torres, essent les importants les dues del frontispici, mes no són acabades. Les portes principals són quatre, tres al frontispici i una al creuer entrant a l'esquerra o sigui a l'Evangeli; la de la epístola és petita i dóna a la sagristía. Té altres portes menys importants.

Lo més notable eren les dues fatxades interior i exterior. L'interior és una serie d'arquets amb estatues meravellosament executades. L'exterior eren tres portes amb degració amb doselets, sants i assumptes místics, coronat tot pels seus corresponents gabalets separats pels quatre contraforts tan característics en el gòtic. El central, separat completament del macís de l'edifici, pujava bon xic més que'l centre del claraboiat rosetó que il·lumina la nau central, el rosetó de la qual tenía igual dibuix que'l del Pi, Sant Cugat i Seu de Tarragona, mes a Reims era acusat en forma de gran finestral i el rosetó circonscrit a ell. Els altres dos buits sobre les portes els omplen dobles finestrals que sostenien els campanars, coronant la part alta de l'edifici una tira de sants com veiem en totes les catedrals franceses.

Robespier feu pintar en la llinda de la porta principal: «Le peuple français croit a l'existence de Dieu et a l'immortalité de l'ame».

...

Els francesos diuen que la Catedral és totalment destruida; no ho puc pas creure, i si s'ha salvat la carcassa la veurem aviat refeta. El tresor era poc, car la revolució ho arrebassà tot. Tenía algún quadre, pocs tapiços, el calzer de Sant Remigi i dues o tres peces més de vella orfebrería que s'hauràn salvat.

Pels monuments són els pitjors enemics les guerres i revolucions, i algún dia potser podrem parlar de lo que ha desaparescut en nostra Catalunya, que tenía més importancia artística que la tan restaurada Catedral de Reims; mes aquells edificis es destruiren en nom de la llibertat i del progrés i ara es destrueixen en nom de l'odi de races. La Bèlgica, França i Austria paguen l'odi comercial que's tenen Anglaterra i Alemanya, i és molt trist que l'únic que no hi posa rès seu sigui Anglaterra.

Macarí GOLFERICHS

27 setembre 1914.

Escrites aquestes ratlles tinc noticies certes que sols ha cremat el fustam de la falsa coberta de forta pendent que protegeix les voltes, i a bon segur que haurà patit molt la cresteria que feu en el segle XIX l'arquitecte Millet; també haurà patit el pinyó del frontispici, mes no ha desaparescut lo principal. Les noticies periodístiques sempre es deuen pendre amb quarentena i més quan són franceses.

L'estat de la Catedral de Reims és avui, ni més ni menys, que'l que tingué el dia 24 de juliol de 1481.

L'estètica de les batalles

El combat pintoresc

(Continuació)

La batalla és des d'aquest moment per a l'artista una ocasió per a mostrar una massa en moviment, animada per un únic desig, moguda vers un fi fàcil a conèixer. Ella li permet variar fins a l'infinit els moviments peculiars a cada ún dels homes qui composen aquesta massa, i aixís donarnos una de les més grans joies estètiques: la sensació de la varietat en la unitat. Ella dona al pintor una diversitat d'actituts que cap tema iguala, de sentiments que cap altre acontecimement inspira, perque ella ajunta i concentra en un punt totes les manifestacions de la energía física i moral, i a l'ensems ella ajunta la calma al desordre, el sufriment als goigs de l'entusiasme, l'inquietut i l'esperança, la mort i la vida. El gest moderat del comandant qui ordena i designa, s'oposa els gestos violents dels soldats qui s'exciten i, segons l'enèrgica expressió de Sonwaroff, «fugen endevant». L'actitut dreta o agenollada dels que tiren, contrasta amb la posició corva dels que caminen avençant vers l'enemic. El ferit qui tomba, el trompeta que bufa, l'amic que alça i sostè a l'altre amic, el tirador mancat de municions, qui fòra del combat cerca en la bossa del company vef, tots aquests moviments i actituts trenquen la monotonía de les testes i dels braços dirigits vers al mateix fi. I quan l'artista ha empleat totes les expressions que li proporcionen la por, la rabia, l'exaltació, el desespero, quan ha acabat totes les actituts, tots aquests moviments que reflexen la vida en el seu máxim moment, li queda encara el gest dels que ja no pendràn cap més gest: els morts. Aixís l'horror de la guerra serveix a l'artista tant com la bellesa. Les víctimes concorren a la joia de la seva obra com els triomfadors, car els uns i els altres, més que els personatges de la vida ordinaria. li ofereixen pors diverses i en contrast. I en veritat per elles podem dir que hi hà una estètica de les batalles, perque hi hà una estètica del moviment.

Al començar, el pintor no se'n dona pas compte. Sens dubte veiem a Paolo Ucello posar, uns contra altres, els cavallers guanits de armadures i cuiraces d'or, sobre els cavalls pesants com elefants, armats amb llances llordes com entenes. I els nostres contemporanis farien bé d'inspirar-se en aquesta pesantor, i en aquesta nosa de l'armadura antiga, en lloc de fer-los córrer al galop com fan els húsars, tota vegada que per aquells geganins escarbats, que eren els guerrers coberts de ferro de l'Edat Mitja, això no era pas possible. Si'ns passegem pel Palau Públic de Grecia, el Surioni Memmi i el Luca de Tommé despleguen sobre els murs les escenes bellíssimes de les batalles vieneses i florentines del seu temps, i perque ún ne pugui seguir les peripecies escriuen amb lletres grosses els noms senyers de totes les viles i ciutats o places fortes al bell mig de les seves pintures. Si rutllegem els manuscrits il·luminats de l'Edat Mitja trobarem sovint, entre dos torneigs, un torneig més agitat que els altres, que representa una batalla. Més això són excepcions.

Cal que vingui el segle XVI perque el combat trobi en la pintura el lloc que durant l'antiguitat ocupà en l'escultura. Al principi l'hem vist sorgir, en mig d'una barreja indesxifrable, amb Rafael, amb Miquel Angel i amb Leonardo. En veritat, allò foren montanyes de muscles més que batalles. Multituts, millor que exèrcits. El tipus és el de la Victoria de Constantí, en una de les cambres més grans del Vaticà, que's podría anomenar l'apoteosi de la confusió. Allí veiem una aglomeració de baixos relleus antics, més que una concepció propia de la pintura. Després, avençant el segle XVI, es fa la claretat en les composicions, l'embull muscular es desfà. Montluc escriu:—Els pintors es documenten i tendeixen a ensenyar.—A Nordlingen, els murs de la Casa de la Vila pintats per Schauffletein ens mostren un siti en tota regla; a Florencia, en el Palau de la Senyoría, els plafons de Vassari expliquen el siti de la ciutat amb els detalls del campament, dels encontorns, de les bateries, la presa d'Empoli amb les indicacions de l'assalt; a Madrid, les tapiceries del Palau, descriuen la campanya de Carles V a Tunis, amb una exactitut topogràfica tan senyalada, que els nostres darrers residents a Tunis hi haurien pogut prendre inspiracions per a fortificar les nostres defenses en la possibilitat d'un desembarc.

Aixís i tot, aquestes imatges de la guerra són encara incompletes i com si diguessim borroses. Es la época en que l'artista suposa que la batalla no serà comprensible si no mostra les maniobres de conjunt i no serà estètica si no detalla un grupu dels combatents. No pot resoldre's a representar un cantó de l'acció en detall, o a mostrar el conjunt sense detallar rès. Es aquesta la mateixa época en que el comandant dels exèrcits procura treure una estrategia nova, dels medis nous posats a la seva disposició. La confusió que regna en la imatge, regna aixís mateix en la vida.

Després, tot d'un cop, la violencia del moviment atrau solament als artistes. No veuen en la guerra altra cosa que la barreja. Tots els pintors de batalles, de Rafael a Van der Meulen, ens mostren coses inestrincables en les quals, com en la batalla de Salvator Rosa del Louvre, no s'hi veu rès més que unes quantes gropes de cavalls. Ells suposen que els esquadrons se topen, se penetren, se confonen, fins al punt de no reconèixer un company d'un adversari—lo qual és la concepció més falsa que pugui formar-se d'un combat de cavallería.—En la realitat, dos exèrcits de cavallería mai s'aborden a la càrrega. L'un d'ells és sempre romput abans de produir-se el topament, com si esclatés sots la potencia irresistible de l'aire comprimit. Tal diu el general du Barail, i tots els instructors de cavallería dotats de la experiencia de la guerra, confirmant aquesta regla. S'han arribat a veure exemples d'una girada per ambdúes parts. Quan les tropes s'aborden és sempre suaument, més que per topar, per penetrar-se. «Una càrrega real, sería d'una i altra part, una mutua exterminació, i en la pràctica el vencedor no perd quasibé un soldat.» Es diu de Eckmul, que «per cada cuiracer francès ferit abaix, corresponen catorze cuiracers austriacs ferits a l'espatlla.» Es, doncs, una fugida i no una topada. Si hi hà realment combat és per l'intervenció d'un segón, car si l'una de les parts fuig l'altra la persegueix; tal el Rezonville de M. Marot al Luxemburg, representant als cuiracers francesos que empaiten als prussians. Al revés, les càrregues antigues de Rafael, de Salvator Rosa, de Brenhegel, de Velanos, de Perrocel, de Wouwermans, de Casanova, no tenen cap apariencia de realitat. Fins en els antics trobem més respectades les regles de la lluita que en ells, car en les representacions aquelles veiem les tropes conservar perfectament els seus rengles, sense barreja de cap mena. «Amb la barreja, César a Pharsala i Aníbal a Cannes, haurien sigut vençuts; els seus rengles, menys fondos, si haguessin estat penetrats per l'enemic, s'haurien vist aniquilats, car quiscun dels seus soldats hauría hagut de lluitar contra dos de l'altra banda. Ahir, com avui, ha dit el comandant Picg, és l'imaginació dels pintors i dels poetes la que ha vist la barreja en la batalla.

I la veuen, en absolut, tots alhora, quasibé unànimament, fins a Van der Meulen. Es ell el que ha introduit la tàctica en les pintures, i fà sentir en la batalla, com Malharbe en els versos, una «justa cadencia». Això no vol dir que altres no haguessin pintat, abans que ell, maniobres i posicions, ni que al seu costat, abans que ell i en el seu mateix temps, s'haguessin deixat de pintar les barreges. Però el seu «Pas del Rhin» és el primer gran exemple del quadre tàctic que veiem omplir les parets del Palau de Versailles, en el vestíbul i en els petits salons dels departaments de Lluis XV. Son les teles on l'artista ha volgut representar les posicions naturals o artificials i les operacions necessaries per a pendre'les o defensar-les.

Aquesta concepció obliga a una pintura especial. Per a descubrir d'un cop d'ull tot un exèrcit cal recular; com més una multitut en moviment passa al lluny més perceptibles són els gestos que el revelen. La escola tàctica, doncs, no mostra el moviment de la massa com ho feia l'escola de la barreja; les seves masses semblen blocs quadrats. L'escola tàctica és l'escola immòbil. Per tant, no podría ésser aquesta la pintura d'una acció. Aleshores, unes quantes figures al primer terme vénen a executar unes quantes maniobres vora l'espectador com si'n tractés d'un carroussel. Aquest personatges, deu vegades més grans que els soldats que's veuen al lluny, separats d'ells per una immensa distancia, dominant tota la plana, en la qual evolucionen els milers de petits combatents, semblen persones de una categoría més alta, que juguessin als escacs amb soldadets de plom.

Robert de la SIZERANNE.

(Seguirà.)

ORIGENS DEL RENAIXEMENT BARCELONÍ

per Raimón Casellas

(Continuació)

A causa, potser, de la nostra decadencia en lo polític i en lo cívic, en el seu dia no havíem tingut prou força per a provocar una renaixença local, derivada de les nostres arts de l'Edat Mitja, ni havíem tingut prou decisió per a seguir les petjades del Renaixement itàlic, com altres pobles havíen fet. El cas és que, ni l'estil plateresc, brillantment iniciat un temps, a Casa Gralla, ni l'estil dels palaus romans, aplicat per en Blay a la Diputació, varen arrelar en la ciutat nostra com varen arrelar en altres, a Palma de Mallorca, per exemple. I enfangats després en la mansuetut d'un barroquisme sense fantasía i sense empenta, més aviat benèit que fol, vàrem veure arribar el segle XVIII sense saber-nos desempelegar de les miseries indígenes. Per arrencar-nos del llot en que vivíem, va caldre que vingués en Viladomat. Ensinistrat amb universals coneixements, fossin lliçons del Bibbiena o estudis d'altres tractadistes, el sols podía rependre les fórmules del escolasticisme llatí, abandonades per nosaltres a l'apuntar el segle XVII. Tota aquella centuria i bona part de la següent significhen temps perdut, lo mateix per al nostre despertar civil que per al nostre desvetllament artístic.

Perxò és que en Viladomat fa en ocasions tot l'efecte d'un home providencial, i el seu obrador sembla un orient aon apunti l'indecisa llum de l'avenir. Allí, tot comença altre cop a bellugar, a deixondir-se, després de la nit aterradora en que havíen naufragat les nostres arts, tan vigoroses en l'Edat Mitja. Perque, no havem de donar a l'oblit, que aixís com s'havía perdut la brúixula de l'edificació decorativa, també s'havía perdut el cànon de la figura humana. I en el taller del mestre se torna, d'una manera o altra, a trobar tot lo perdut. Lo que es guanya, per un cantó, en ciencia perspectiva i en domini d'estils clàssics, se guanya, per l'altre, en coneixement del còs humà, en depuració i sentit de formes. No més cal que fem memoria de les figures o ridícolament primes o ridícolament groixudes, ara contorsionades com epilèptiques, ara ondulantes com dançarines, cubertes les unes amb draperies tempestuoses, engoldrapades les altres amb indumentaries espessíssimes, que es representen sovint en els quadres de devoció de fí del segle disset o principis del divuit, per a que es vegi de sobte la mutació operada per en Viladomat en la pintura de l'imatge humana i en els habillatges de que apareix revestida. Una noció més exacta, més científica, de l'anatomia superficial i una comprensió més justa del plegat indumentari, són aventatges que a l'acte se fan notar en les pintures del mestre.

¿S'estudiava l'academia nú a l'obrador den Viladomat? Es difícil contestar rodonament a tal pregunta, ja que per testimoni escrit de l'época no ho sabem, com ho sabem, per exemple, de l'obrador den Manuel Tramullas. Però que les formes núes preocupaven al mestre i que en distintes ocasions va traduir-les notablement en les seves obres, és qüestió fòra de dubte. Aquí estàn els homes banyant-se en l'alegoría de l'«Estiu», amb torses que desseguida delaten l'observació del natural.

Però, en les «academies que den Viladomat hem recullit, ¿són còpies estrictes del natural, sens esmena ni retoc, aquelles figures núes? ¿Són trasllat directe del model viu, desposseit de tot partit près d'arranjament i de tota estilització ulterior? Sembla arriscat contestar. Perque les dificultats que s'oposen a una resposta decisiva són múltiples i complexes. Una d'elles és el caràcter determinat que cada época imprimeix a la forma humana, adhuc a la exempta de tot vestit, de tota exterioritat indumentaria, que és el signe característic més indicador del temps. Cada cicle d'art, cada moda estètica influeix de tal manera en l'estudi immediat del natural, que el segella amb senyal inesborrable. En tots els períodes, l'«academia» nú, per més subjecta que sía a l'observancia del model vivent, ensenya els aires de les demés formes habituals i s'acomoda a l'estil del dia. Una nimfa o un efebe de Prud'hon, posem per cas, amb lo macís i arreplegat de llurs formes corporals, declaren immediatament que varen ésser produits durant la tongada napoleònica. Aixís com el còs esllanguit i gràcil d'una damisela de Burne-Jones, per exemple, denuncía a l'acte que va ésser concebut durant el período del prerafaelisme britànic. I això fa que, corresponent la forma humana als tirats socials del temps: arquitectures, indumentaries, mobiliaris, hi hagi un nu d'estil Imperi, i un nu de gust borrominesc i fins un nu goticisant, com hi hà un nu Botticelli i un nu Correggio, un nu Miquel Angel i un nu Durer, un nu Rubens i un nu Rembrandt, un nu Greco i un nu Goya, inconfundibles entre sí i inconfundibles amb can més altre.

Donc, ¿el nu den Viladomat és un nu barroc. Però, ¿barroc en absolut, és a dir, accentuat amb protuberancies musculoses, amb declamatories actituts, amb tempestuosos moviments? Nó. Ja havem vist que el mestre era un esperit ponderat, sobri, més propens a lo esbelt que a lo feixuc de la linia. I aquests caràcters de sobrietat, de ponderació i de perllongament són els que modifiquen el barroquisme ambient en les formes núes que el nostre pintor ha deixat traçades. Es clar que de semblant mescla entre el creador i el seu temps, és impossible intentar-ne un anàlisi quantitatiu. ¿Aon acaba l'influencia externa i col·lectiva? ¿Aon comença l'inspiració individual? Inexplicable misteri. Lo mateix en el càs Viladomat que en tants altres, és inútil esforçar-se en inquirir la proporció en que influeixen, sobre l'obra artística, les propensions de l'época i els impulsos de la propia personalitat.

Mes, el problema encara vé a complicar-se quan se vol tenir en compte l'intenció representativa que l'autor va procurar imprimir des de primera hora al seu model. Perque, aleshores, a les esmentades dificultats ha d'afegir-se-n'hi una altra: la de conjecturar lo que es va treure directament de la natura viva i lo que s'hi va posar de subjectiu a fi de representar la proposada ficció. Per lo que toca a les «academies» del mestre barceloní, ens inclinem a pensar que el model viu les hi imprimía les veritats més exteriors i usuals: configuració anatòmica, relació d'encaixos, totalitat de flexions... però, amb tot això, necessariament havía de coincidir-hi un deliberat propòsit de conformar el natural inexpressiu a determinats impulsos d'invenció, si, com estem tentats de creure, les figures núes havíen de servir ulteriorment per a encarnar una persona històrica, se comprèn que a l'igual que han fet altres artistes—el cas del francès David és el més sabut—«in mente» ja dongués en Viladomat a la còpia que treia directament del model, certs caràcters, certes expressions i certes actituts que en definitiva ja el personatge havía de tenir, un cop estigués totalment representat.

I encara no acaben en aquest punt les ideals modificacions que, sobreposant-se al model vivent, el pintor introdueix en les figures. Unes altres rectificacions hi hà, probablement d'orígen escolàstic, que influeixen també molt-íssim en l'aspecte general de la seva obra. Són les relatives a la proporció del còs, evidentment perllongat, que, si no sempre, ben sovint concedeix als personatges. En general, les figures den Viladomat, per lo menys les que havem pogut subjectar a mida, resulten d'una llargaria superior al promig natural. Això és un fet que plenament pot comprovar-se en determinats dibuixos i pintures. Cal sols fixar-se en la sèrie més coneguda i justament celebrada: la de «Sant Francesc», per a veure que allí, no sols el protagonista, sinó Jesucrist, la Verge, Santa Clara, ses companyes, i tants altres actors d'aquella historia, són figures que, si es posessin dretes, traspassarien la mida usual.

(Acabarà)

Crònica

Concurs per a un segell

La Secció de Propaganda Artística de l'Associació Artística d'Escultors Decoradors de Barcelona, recentment constituida, amb el propòsit d'unir energies artístiques, que col·laborin i impulsin al desenrotllo de l'art decoratiu quelcom descuidat en nostra nació per manca d'aquest sentiment de bellesa amb uns, i amb altres, per suposades teories que a cap fi pràctic condueixen, vos invitem coralment a pendre part a un concurs, per a un projecte de segell per a dita Associació, adaptant-se a les següents condicions:

Primera. Les condicions i mides pel segell, queden a l'incumbencia del concursant; podent presentar son treball, amb el material o formes que cregui més convenients.

Segona. Es condició precisa, la següent inscripció: «Associació Artística d'Escultors Decoradors Barcelona».

Tercera. El jurat el formaràn tots els escultors en general, firmant amb unes tires de paper, posades a l'efecte al costat dels treballs, al que a criteri de cada ú, el consideri mereixedor del premi, essent acceptat el que tingui més firmes.

Quarta. El concursant guanyador del premi rebrà un objecte d'art.

Quinta. Tots els treballs presentats quedaràn en poder de l'entitat.

Sisena. Els treballs seràn admesos des del 19 al 20 d'octubre, de sis a vuit del vespre, al carrer d'Aribau, 21, interior; al fer entrega dels treballs se'ls donarà un número d'ordre, tenint d'anar aquests acompanyats d'un lema.

Setena. Aqueixos treballs seràn exposats en el local que's destini, del que's donarà compte, a son degut temps, per medi de la premsa diaria.

Vuitena. La Secció Fermanent de Propaganda Artística queda fòra de concurs, i en cas de sortir premiat algun de sos treballs, s'obtarà pel mateix, però es concedirà el premi al que amb ordre hagi obtingut més firmes.

En el lloc social, els individus de la Secció Artística, donaràn tots els detalls que's sol·licitin.

Barcelona, setembre 1914.—Per la A. A. de E. D. de B., la Secció Permanent de Propaganda Artística.

La reentelació del quadre den Fortuny a la Diputació

Continúen els treballs preparatoris per a la reentelació del célebre quadre den Fortuny, que decora la sala de sessions de la Diputació, els quals, com saben els nostres lectors, van a càrrec de l'antiquari Joan Dalmau.

A l'anar a procedir al reentelatge i escullir la tela sobre la qual ha d'enganxar la preciosa pintura, s'ha ofert al restaurador una grossa dificultat que ha obligat a la suspensió dels treballs per uns quants dies. Era aquesta dificultat la de no trobar en el mercat, teles del tamany que era necessari, cosa ben difícil, per altra part, ja que l'amplada de la pintura és de 3'25 metres.

Desconfiant de trobar tela de la referida amplada, se pensava en fer un afegit, a pesar de que aquest s'hauría conegut sempre. El senyor Dalmau, aconsellat pel ponent de la Junta de Museus, el notable col·leccionista don Emili Cabot, convingueren en la necessitat de fabricar-la expressa, si bé també això oferia grans dificultats, car són escassos els telers d'aquesta amplada.

Per fi, mercès a la casa manufacturera de veles de lona, Maristany Germans, de la Barceloneta, que possecix telers de amplades considerables, que fan honor a la nostra industria, s'ha pogut fabricar la tela, que oferirà totes les condicions de conservació imaginables, posant la pintura den Fortuny en estat de immillorable conservació.

La casa Maristany s'ha prestat a donar totes les facilitats per aquest important treball, i no cal dir com és d'agraït la seva labor en aquest cas, per tots els que estimen les coses d'art.

El Museu Diocesá de Tarragona

Per no estar acabedes les obres del Museu Diocesà, no fou possible inaugurar-lo per les passades festes de Santa Tecla.

Comencen ja a venir molts retaules, despulles d'altars, imatges, teixits i algunes peces d'orfebrería de diferentes iglesies parroquials, per a nodrir la ja ben notable col·lecció d'objectes destinats a dit Museu.

Darrerament han vingut els de l'iglesia de la Guardia dels Prats que, per sa quantitat i qualitat, fa que sigui ben preuada aquesta rica col·lecció, composta de 12 retaules de diferentes èpoques.

Per altra part, s'anuncíen també importants donatius particulars, alguns d'ells de força valor arqueològic i històric.

La Capella del Miracle de Tarragona

Ens és grat constatar en aquestes planes, respecte l'enderroc de la capella del Miracle de Tarragona, que no ens equivocàrem al considerar impossible l'acord d'aquell Municipi d'enderrocar tan preciós monument.

Les comunicacions dirigides per diverses entitats artístiques a l'Ajuntament i al senyor Arquebisbe de Tarragona, han rebut totes resposta satisfactoria, en els termes de les quals se revela ben clar el desig de la seva conservació.

Veu's-aquí la resposta an alguns de aquests telegrames cursats amb motiu de l'anunciat enderroc:

«Bassegoda, presidente Asociación Arquitectos de Cataluña.

Con entusiasmo recojo su petición conservar interesante románica Iglesia Milagro, procurando todos, incluso esa respectable Asociación, recabar Gobierno sea declarada Monumento Nacional, prometido marqués Vega Inclán.—Alcalde accidental, Luis Soler.»

L'alcalde de Tarragona, ha telegrafiat, ademés, contestant al president del Centre Excursionista de Catalunya, dient-li que la seva ciutat pren bona nota de la petició que li endrecen, procurant conservar íntegra l'iglesia del Miracle, essent necessari que tots cooperin a la declaració de monument nacional.